

Kúpna zmluva OZVP č. 2/2016
uzatvorená v zmysle § 409 a násl. zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení
neskorších predpisov a v súlade s právnymi predpismi Slovenskej republiky (ďalej len
„Zmluva“)

medzi zmluvnými stranami:

Predávajúci:

Obchodné meno: MS AGENCY, s.r.o.
Sídlo: Tallerova 10, 811 02 Bratislava
Zastúpený: Mgr. Martin Sloboda
IČO: 35786213
IČ DPH: SK2020233842
IBAN: SK 4211000000002628740003
SWIFT:
Telefón:
Fax:
E-mail:
spoločnosť zapísaná v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I, odd: Sro, vl. č.
21525/B

(ďalej len „predávajúci“)

Kupujúci:

Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava
So sídlom: Primaciálne nám. 1 814 99 Bratislava
Zastúpený: JUDr. Ivo Nesrovnal, primátor
So sídlom: Primaciálne námestie č. 1, 814 99 Bratislava
tel. :
e-mail:
IČO: 00603481
DIČ:
IČ DPH : ---
IBAN:
SWIFT:

(ďalej len „kupujúci“)

(„predávajúci“ a „kupujúci“ spolu aj ako „zmluvné strany“)

PREAMBULA

Zmluvné strany sa v súlade s obsahom ich predchádzajúcich rokovaní, berúc do úvahy ich spoločné ciele a záujmy, realizujúc ich obojstranne dohodnuté podmienky dohodli na uzatvorení tejto Zmluvy podľa § 409 a násl. zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov za podmienok dohodnutých ďalej v tejto Zmluve.

Čl. I.

PREDMET ZMLUVY

1.1. Predávajúci sa zaväzuje za podmienok dohodnutých v tejto zmluve dodať kupujúcemu tovar:

Knihu s názvom: Bratislava – Radnica, City Hall, Rathaus, jazyk: slovensko – anglicko –

nemecky, formát: 270 mm x 210 mm, počet strán: 72, väzba: V4 v počte kusov: 1000, (ďalej len „predmet zmluvy“ alebo „tovar“) bližšie špecifikovaný v prílohe č. 1 Zmluvy, ktorý tvorí neoddeliteľnú súčasť Zmluvy a previesť na kupujúceho vlastnícke právo k tovaru. Dodaný tovar je určený výlučne na reprezentačné účely kupujúceho. Kupujúci sa zaväzuje za dodaný tovar zaplatiť kúpnu cenu v súlade s ustanoveniami tejto Zmluvy.

1.2. Predávajúci sa zaväzuje dodávať kupujúcemu predmet zmluvy v objednanom množstve, v bezchybnom stave a v predpísanej, resp. dohodnutej kvalite.

1.3. Predávajúci sa ako autor knihy zaväzuje, že do skončenia funkčného obdobia primátora JUDr. Iva Nesrovnala, alebo do konca roku 2018, podľa toho čo nastane neskôr, nezmení alebo neupraví obsah predmetu zmluvy a predmet zmluvy nebude voľne predajný.

Čl. II. CENOVÉ PODMIENKY

2.1. Cena za dodanie predmetu zmluvy je stanovená dohodou Zmluvných strán v zmysle § 3 zákona č. 18/1996 Z.z. o cenách ako pevná vo výške:

- celková cena bez DPH - 25 500,00 EUR
- celková DPH 10 % - 2550,00 EUR
- celková cena s DPH - 28 050,00 EUR

2.2. V dohodnutej zmluvnej cene podľa bodu 2.1. tejto Zmluvy sú zahrnuté všetky náklady predávajúceho na dodanie predmetu zmluvy, vrátane nákladov na balenie a doručenie do miesta plnenia Zmluvy. Pri fakturácii bude uplatnená DPH vo výške platných predpisov v čase fakturácie.

2.3. Cena predmetu zmluvy je cena maximálna počas celej platnosti Zmluvy.

2.4. Zálohové platby, ani platby vopred nebudú predávajúcemu poskytnuté.

2.5. Predávajúcemu vzniká nárok na zaplatenie ceny za dodávku predmetu zmluvy až po dodaní objednaného množstva v kvalite a prevedení podľa špecifikácie uvedenej v prílohe č. 1, potvrdením preberacieho protokolu kupujúcim na základe faktúry vystavenej predávajúcim do 10 dní odo dňa prevzatia predmetu zmluvy. K faktúre musí byť priložený potvrdený preberací protokol.

2.6. Faktúra na úhradu musí obsahovať všetky náležitosti v zmysle platných právnych predpisov.

2.7. Kupujúci vykoná pred prevodom finančných prostriedkov vecnú a formálnu kontrolu faktúry. V prípade, že faktúra nebude obsahovať náležitosti vyžadované právnymi predpismi a náležitosti deklarované v tejto Zmluve, kupujúci vráti faktúru predávajúcemu na jej doplnenie. V takom prípade sa preruší plynutie lehoty splatnosti a nová lehota splatnosti začne plynúť dorúčením riadnej faktúry kupujúcemu. Pre účely tejto Zmluvy sa za deň úhrady považuje deň pripísania peňažných prostriedkov na účet predávajúceho uvedený v záhlaví Zmluvy.

2.8. Splatnosť faktúry je 30 dní od jej doručenia kupujúcemu. V prípade, že splatnosť faktúry

pripadne na deň pracovného voľna alebo deň pracovného pokoja, bude sa za deň splatnosti považovať najbližší nasledujúci pracovný deň.

Čl. III. OSTATNÉ DOJEDNANIA

3.1. Predávajúci doručí kupujúcemu tovar v lehote dodania - najneskôr do 6. 7. 2016. Miestom dodania je kontaktné miesto kupujúceho, prípadne iné miesto v rámci Bratislavy, ktoré určí kupujúci.

3.2. Kupujúci si vyhradzuje právo odmietnuť prevziať dodaný tovar z dôvodu nedodržania akosti, veľkosti alebo množstva tovaru špecifikovaného touto Zmluvou, pokiaľ sa zmluvné strany nedohodnú inak

3.3. Predmet zmluvy prevezme poverená osoba kupujúceho, ktorá potvrdí prevzatie tovaru preberacím protokolom podpísaným zástupcami oboch zmluvných strán a vykoná kontrolu úplnosti dodávky. V prípade zistenia vady dodaného tovaru kupujúci toto vyznačí na preberacom protokole, pričom predávajúci sa zaväzuje do 15 pracovných dní dodať náhradný bezchybný tovar bez podania písomnej reklamácie.

3.4. Okamihom prevzatia tovaru prechádza na kupujúceho vlastníctvo k predmetu zmluvy. Týmto okamihom prechádza na kupujúceho i nebezpečenstvo náhodnej skazy a náhodného zhoršenia predmetu kúpy.

3.5. Kupujúci je povinný písomne (e-mailom) oznámiť predávajúcemu zistené vady, príp. ich označiť do preberacieho protokolu bez zbytočného odkladu predávajúcemu.

3.6. V prípade zistenej závady - chyby na dodanom tovare je predávajúci povinný bezplatne túto chybu odstrániť v termíne 15 dní od písomne uplatnenej oprávnenej reklamácie, alebo ak sa nedostatok nedá odstrániť, dodať nový bezchybný tovar podľa predmetu zmluvy v lehote 30 dní odo dňa písomne uplatnenej reklamácie.

3.7. Predávajúci poskytuje na predmet kúpy záruku v zmysle platných ustanovení Obchodného zákonníka.

Čl. IV. Sankcie

4.1. V prípade omeškania predávajúceho s plnením predmetu zmluvy v zmysle čl. III, bod 3.1. tejto Zmluvy, je kupujúci oprávnený účtovať predávajúcemu zmluvnú pokutu vo výške 0,05% z dohodnutej kúpnej ceny za každý, aj začatý deň omeškania.

4.2. V prípade omeškania kupujúceho s plnením peňažného záväzku podľa tejto zmluvy je predávajúci oprávnený účtovať kupujúcemu úrok z omeškania vo výške 0,05 % z dlžnej sumy za každý, aj začatý deň omeškania.

4.3. V prípade omeškania predávajúceho s odstránením väd tovaru v dohodnutom termíne, má kupujúci právo účtovať predávajúcemu zmluvnú pokutu vo výške 0,05% z ceny vadného tovaru za každý, aj začatý deň omeškania.

4.4. V prípade porušenia ustanovenia uvedeného v čl. I bod 1.3. predávajúcim sa zmluvné strany dohodli na zmluvnej pokute vo výške 2000 eur.

4.5. Kupujúci sa zaväzuje prevziať riadne a včas dodaný predmet zmluvy v počte 1000 kusov v opačnom prípade sa kupujúci zaväzuje uhradiť predávajúcemu sumu vo výške 25 eur za každý kus predmetu zmluvy kupujúcim neprevzatý v rozpore s ustanoveniami tejto Zmluvy.

4.6. Zmluvnými pokutami nie je dotknutý nárok zmluvných strán na náhradu škody.

Čl. V. DOBA TRVANIA A ZÁNİK ZMLUVY

5.1. Táto zmluva sa uzatvára na dobu určitú odo dňa jej podpisu zmluvnými stranami do 31.7. 2016.

5.2. Zmluvu je možné ukončiť pred uplynutím dojednanej doby nasledovne:

5.2.1. písomnou dohodou zmluvných strán,

5.2.2. písomnou výpoveďou ktorejkoľvek zmluvnej strany v 1-mesačnej výpovednej lehote, ktorá začína plynúť prvým dňom nasledujúceho mesiaca po doručení výpovede druhej zmluvnej strane. V prípade, že druhá strana si neprevezme poštovú zásielku, za deň doručenia výpovede sa považuje deň uloženia zásielky na pošte.

5.2.3. písomným odstúpením od zmluvy v súlade s touto zmluvou a/alebo s ustanoveniami Obchodného zákonníka. Účinky odstúpenia nastanú dňom, keď prejav vôle jednej zmluvnej strany o odstúpení bude doručený druhej zmluvnej strane.

5.3. Odstúpením od zmluvy zanikajú všetky práva a povinnosti strán zo zmluvy okrem nároku na náhradu škody vzniknutej porušením zmluvy.

Čl. VI. ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

6.1. Zmluva nadobúda platnosť dňom jej podpisu oboma zmluvnými stranami a právne účinky nadobúda nasledujúcim dňom po dni jej zverejnenia na webovom sídle kupujúceho, a to v súlade s ustanovením § 47a zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov a § 5a zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám v znení neskorších predpisov.

6.2. Zmluvné vzťahy neupravené touto Zmluvou sa riadia ustanoveniami Obchodného zákonníka a ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi platnými na území Slovenskej republiky.

6.3. Zmluva sa vyhotovuje v šiestich (6) vyhotoveniach s platnosťou originálu, pričom predávajúci dostane dve (2) vyhotovenia a kupujúci štyri (4) vyhotovenia.

6.4. Zmluvné strany vyhlasujú, že si Zmluvu prečítali, s jej obsahom súhlasia, na znak čoho ju podpisujú.

- 6.5. Zmluvné strany zhodne vyhlasujú, že si túto Zmluvu pred jej podpisom prečítali, že bola uzatvorená po vzájomnom prerokovaní podľa ich pravej a slobodnej vôle, určite, vážne a zrozumiteľne, na znak čoho ju oprávnení zástupcovia zmluvných strán podpisujú.
- 6.6. Neoddeliteľnou súčasťou Zmluvy je Príloha č. 1 – Špecifikácia predmetu zmluvy.

V Bratislave, dňa 16. 6. 2016
kupujúci:

za Hlavné mesto SR Bratislavu:

.....

JUDr. Ivo Nesrovnal
primátor

V Bratislave, dňa 16. 6. 2016
predávajúci:

za MS AGENCY, s.r.o.:

.....

Mgr. Martin Sloboda
konateľ

Príloha č.1

Špecifikácia predmetu zmluvy

MARTIN SLOBODA

(narođený v roku 1974 v Bratislave) je autorom, vydavateľom, fotografom, majiteľom sprievodcovskej agentúry. Vydal niekoľko úspešných sprievodcov a obrazových kníh o Bratislave a Slovensku. Jeho schopnosť „predat“ Slovensko využívajú mnohé renomované firmy a inštitúcie. Je členom Bratislava Tourist Board a Bratislavského okrasľovacieho spolku.

Martin Sloboda (born in Bratislava in 1974) is author, publisher, photographer and owner of a tour guide agency. He has published several popular guidebooks and pictorial books on Bratislava and Slovakia. Many renowned companies and institutions make use of his talent to present Slovakia. He is member of the Bratislava Tourist Board and Bratislava Beautification Society.

Martin Sloboda (geboren 1974 in Bratislava) ist Autor, Herausgeber, Fotograf und Eigentümer einer Fremdenführer-Agentur. Er hat mehrere erfolgreiche Reiseführer über Bratislava und die Slowakei herausgegeben. Zahlreiche renommierte Firmen und Institutionen nützen sein Talent, die Slowakei zu präsentieren. Er ist Mitglied im Bratislava Tourist Board und im Verschönerungsverein Bratislava.

www.martinsloboda.com

Radnica v Bratislave je harmonický komplex rôzličných budov, aký inde v Európe nevidieť. Priamo v srdci mesta sa rozkladá ako labyrint nie menej ako deviatich väčších a menších domov, palácov a nádvorí. Vznikal postupne skoro 700 rokov a rástol spolu s mestom.

The City Hall of Bratislava is a harmonious complex of various buildings hard to find anywhere in Europe. Situated right in the heart of the city it spreads like a labyrinth of no less than nine largest and smaller houses, palaces and courtyards. It evolved gradually for almost 700 years and grew together with the city.

Das Rathaus von Bratislava ist ein harmonischer Komplex von verschiedenen Gebäuden, wie man es sonst in Europa nicht sieht, Direkt im Herzen der Stadt erstreckt es sich wie ein Labyrinth von nicht weniger als neue größeren und kleineren Gebäuden, Palais und Innenhöfen. Es entwickelte sich kontinuierlich 700 Jahre lang und wuchs zusammen mit der Stadt.

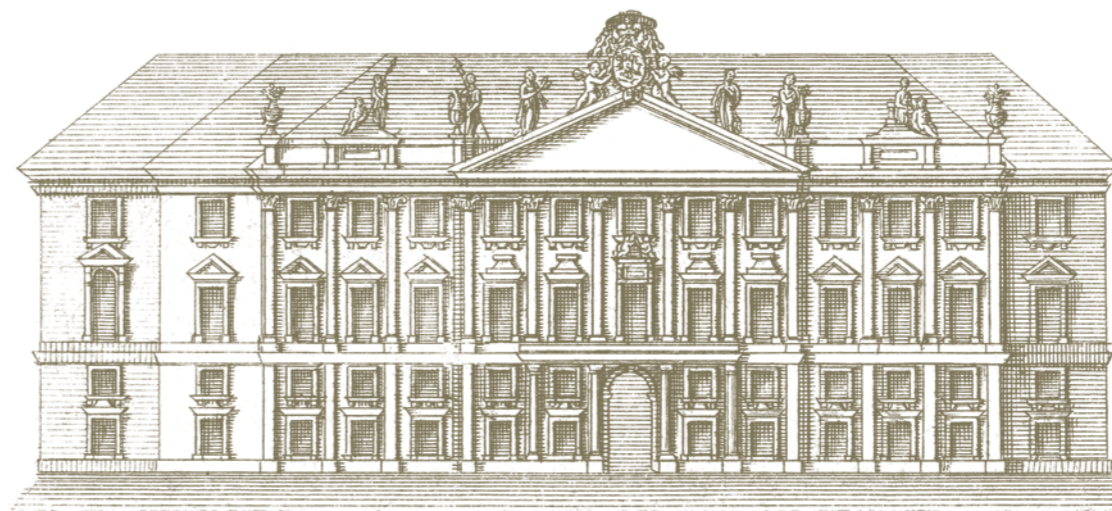
RADNICA • CITY HALL • RATHAUS

BRATISLAVA

MARTIN SLOBODA

BRATISLAVA

RADNICA • CITY HALL • RATHAUS

BRATISLAVA

RADNICA • CITY HALL • RATHAUS

Photos: Martin Sloboda & others

Text: Martin Sloboda

MARTIN®
SLOBODA

PREDSLOV • PREFACE • VORWORT

IVO NESROVNAL

PRIMÁTOR BRATISLAVY

MAYOR OF BRATISLAVA

OBERBÜRGERMEISTER VON BRATISLAVA

Primaciálny palác svojou majestátnosťou a historickým duchom stelesňuje dejiny Bratislavy. Nesie vo svojej architektúre známky neľahkých časov, ako aj obdobia prosperity. Spolu s harmonickým komplexom rôznych budov patrí k jedným z najkrajších miest nielen na Slovensku, ale i v Európe. Zub času vyryl do jeho stien viac ako 700 rokov života Bratislavy.

Primaciálny palác vnímam ako nositeľa génia loci. V týchto priestoroch sa prijímali rozhodnutia, ktoré ovplyvňovali chod dejín ako mesta, tak i celej Európy. Došlo tu k podpísaniu Prešporského mieru v čase napoleonských vojen a dnes sa na jeho pôde prijímajú dôležité rozhodnutia samosprávy.

Mesto pod mojim vedením sa usiluje o také rozhodnutia, ktoré urobia Bratislavu konkurencieschopnú voči úspešným európskym metropolám a zabezpečia, aby sa v nej Bratislavčania cítili naozaj ako vo svojom meste. Nebude totiž úspešné Slovensko bez úspešnej Bratislavy a naopak.

Palác je pevnou súčasťou historicko-kultúrnej pamäti Bratislavy. Z hľadiska architektúry tu možno nájsť celé spektrum štýlov od gotiky až po funkcionalizmus. Prostredníctvom tejto publikácie vás pozývam odhaliť jeho nezvyčajnú krásu a čaro, ktoré v toku dejín formoval čas.

With its grandeur and historical spirit, the Primatial Palace embodies the history of Bratislava. Its architecture bears the signs of both difficult times and times of prosperity. Together with the harmonious complex of varied buildings, it is one of the most beautiful places not only in Slovakia, but in the whole of Europe. The hands of time have carved more than 700 years of Bratislava's life into its walls.

I see the Primatial Palace as a place that carries the genius loci. This is where decisions were taken that affected the course of history of the city and the whole of Europe. The Treaty of Pressburg was signed here at the time of the Napoleonic Wars and, today, important municipal decisions are taken in this Palace.

Under my leadership, the municipality seeks to make decisions that will make Bratislava able to compete with successful European cities and ensure that Bratislava's residents feel that it is their city. As a matter of fact, Slovakia will not be successful without Bratislava and vice versa.

The Palace is an integral part of Bratislava's historical and cultural memory. In terms of architecture, a whole range of styles - from Gothic to Modernism - can be found here. Through this publication, I invite you to discover its unique beauty and charm shaped by the flow of history.

Das Primatialpalais verkörpert in seiner majestätischen Gestalt die Geschichte Bratislavas. Schwere Zeiten, aber auch Zeiten des Wohlstands hinterließen ihre Spuren. Als harmonischer Komplex verschiedener Gebäude gehört er zu den schönsten Orten in der Slowakei und auch in Europa.

Ich nehme das Primatialpalais als Träger des Genius Loci wahr. In diesen Räumen wurden Entscheidungen getroffen, die den Lauf der Geschichte der Stadt und ganz Europas lenkten. Hier wurde zur Zeit der Napoleonkriege der Friede von Pressburg unterzeichnet, und heute werden hier wichtige Beschlüsse der kommunalen Selbstverwaltung verabschiedet.

Unter meiner Führung versuchen die Stadtväter Bratislava gegenüber den erfolgreichen europäischen Metropolen wettbewerbsfähig zu machen und sicherzustellen, dass sich die Bürger hier zuhause fühlen.

Das Palais als kulturhistorisches Zeugnis von 700 Jahren Geschichte weist alle Baustile, von der Gotik bis zum Bauhaus, auf. Diese Publikation möge für Sie eine Aufforderung sein, die ungewöhnliche Schönheit des Palais und den Zauber, der von der Zeit im Lauf der Geschichte geformt wurde, zu entdecken.

HISTÓRIA • HISTORY • GESCHICHTE 9

ARCHITEKTÚRA • ARCHITECTURE • ARCHITEKTUR 32

SÚČASNOSŤ • PRESENCE • GEGENWART 57

Popis korunovácie Maximiliána II. v roku 1563.
 Description of the coronation of Maximilian II in 1563.
 Beschreibung der Krönung Maximilians II. in 1563.

HISTÓRIA • HISTORY • GESCHICHTE

Bratislava bola do roku 1919 po stáročia známa po nemecky a maďarsky ako Pressburg/Pozsony. Toto kozmopolitné mesto bolo vždy významným centrom obchodu na Dunaji silno prepojené s ostatnými podunajskými mestami v Nemecku a Rakúsku. Za vlády Habsburgovcov bolo v rokoch 1536 – 1783 hlavným mestom, v rokoch 1563 – 1830 korunovačným mestom Uhorského kráľovstva a do roku 1848 tu sídlil Uhorský snem. Do začiatku 19. stor. bol Prešporok aj najväčším mestom v Uhorsku. Na tomto historickom pozadí sa odvíjal rozvoj mesta, ktorý ovplyvňoval aj stavebný vývoj mestskej radnice.

Before 1919, Bratislava was known for centuries as Pressburg / Pozsony in German and Hungarian. This cosmopolitan city on the Danube has always been an important centre of trade strongly linked with other cities on the banks of the Danube River in Germany and Austria. It was the capital city from 1536 to 1783 during the reign of the Habsburgs, as well as the coronation city of the Kingdom of Hungary in the years 1563 - 1830 and the Hungarian Parliament had its seat here till 1848. Until the beginning of the 19th century Pressburg was also the largest city in the Kingdom of Hungary. The development of the city, which also affected the construction development of the City Hall, reflected this historical background.

Bratislava war bis zum Jahr 1919 über Jahrhunderte auf Deutsch und Ungarisch bekannt als Pressburg/ Pozsony. Stets war diese kosmopolitische Stadt ein bedeutendes Handelszentrum an der Donau mit enger Verbindung zu deutschen und österreichischen Donaustädten. Unter den Habsburgern war sie 1536-1783 Hauptstadt und 1563-1830 Krönungsstadt des alten Ungarn. Der ungarische Landtag hatte hier bis 1848 seinen Sitz. Bis Anfang des 19. Jh. war Pressburg auch die größte Stadt Ungarns. Diese historische Bedeutung beflügelte die Entwicklung der Stadt und den Ausbau des Rathauses.

RICHTÁR JAKUB II. • MAYOR JACOB II • STADTRICHTER JAKOB II.

Od roku 1868 je v Starej radnici Mestské múzeum.
 Since 1868 the Old Town Hall has been the City Museum.
 Seit 1868 dient das Alte Rathaus als Stadtmuseum.

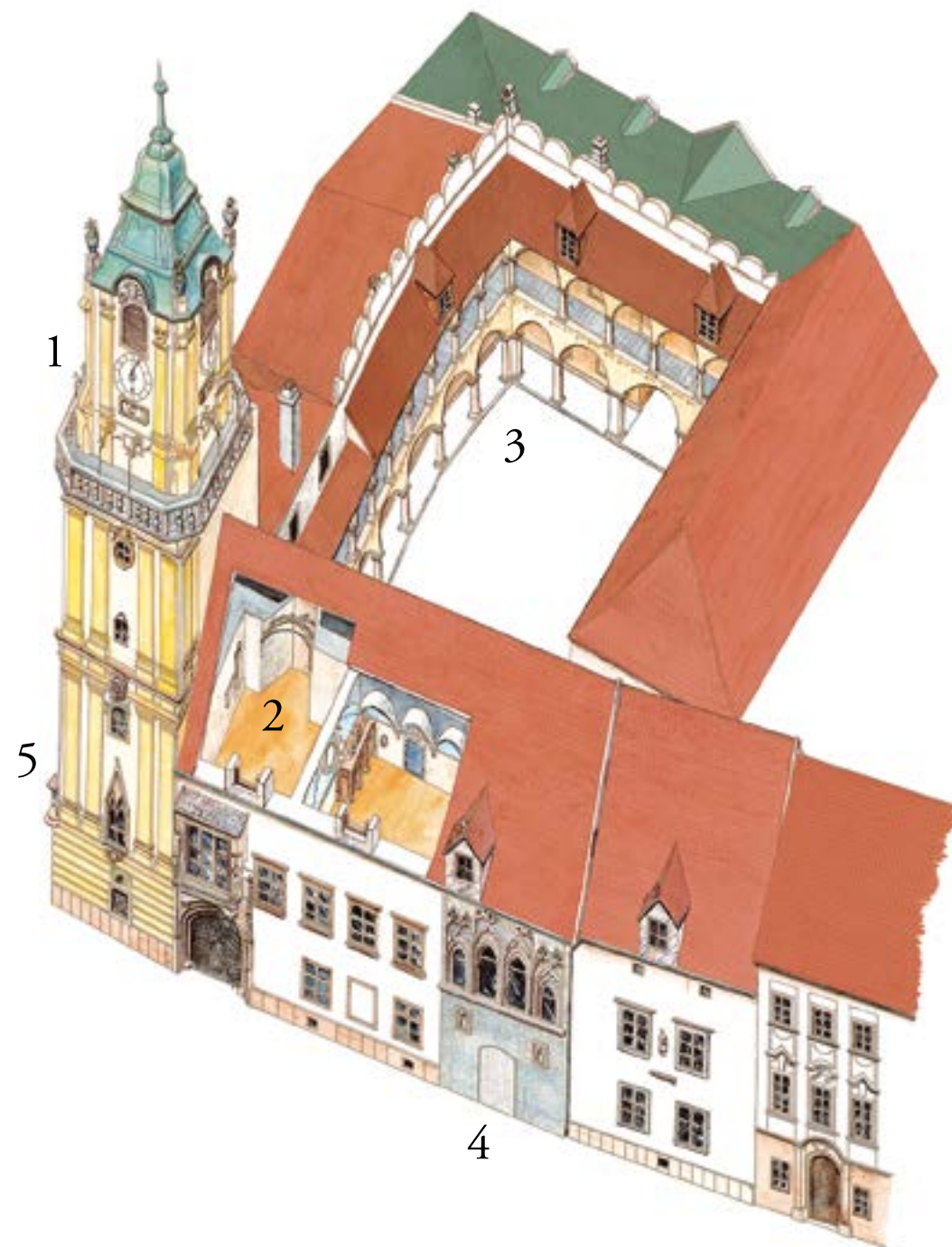
Városlák — Rathaus.

Pozsony.

Tak, ako aj inde v Európe, aj v Prešporoku musela stáť radnica na hlavnom námestí mesta. Prešporok patril v stredoveku k tým mestám, kde sa mestská rada rozhodla namiesto vybudovania novej budovy kúpiť existujúcu a upraviť ju pre potreby mesta. Mestská rada sa schádzala v dome richtára Jakuba II. s vežou. Richtár si ho nechal postaviť okolo roku 1330 a dodnes je dominantou Hlavného námestia. On a jeho otec Jakub I. sa pričínili o to, že kráľ udelil Prešporoku mestské práva v roku 1291 a vybuďovali sa hradby používané až do 18. stor. Mesto odkúpilo dom na účely radnice v roku 1387.

In Pressburg, the Town Hall had to stand on the main square, the same as anywhere else in Europe. In the Middle Ages, Pressburg belonged to those towns where the city council decided to purchase an existing building and adapt it to the needs of the city rather than building a new one. The City Council gathered at the „house with a tower“ of mayor Jacob II. It was built by him around 1330 and it still dominates the main square. He and his father Jacob I contributed to the fact that the king granted Pressburg privileges in 1291 and built the town walls used until the 18th century. In 1387 the city purchased the house with the intention to use it as the Town Hall.

Wie anderswo in Europa hatte im Mittelalter auch in Pressburg das Rathaus am Hauptplatz zu stehen. Statt ein neues Rathaus zu bauen, entschied sich die Stadtvertretung dafür, 1387 ein bestehendes Gebäude anzukaufen und an diese Funktion anzupassen. So tagte der Stadtrat in jenem Haus mit Turm, das bis heute den Hauptplatz dominiert und das sich Stadtrichter Jakob II. um das Jahr 1330 hatte bauen lassen. Ihm und seinem Vater Jakob I. war es auch zu verdanken, dass der König 1291 Pressburg das Stadtrecht verlieh und die bis ins 18. Jh. verwendete Stadtmauer gebaut wurde.

1 Od 16. stor. je na veži mesačný glóbus, ktorý bol napojený na hodiny.
 Since the 16th century there has been a moon globe on the tower connected to the clock.

Seit dem 16. Jh. gibt es einen Mondglobus am Turm, der mit der Uhr verbunden ist.

2 Nad prejazdom do nádvorja vznikla v prvej pol. 15. stor. kaplnka.
 Above the gateway, a chapel was built in the first half of the 15th century.
 Über der Durchfahrt wurde im 15. Jh. eine Kapelle errichtet.

3 Arkáda z roku 1581 dodáva nádvoriu južanskú atmosféru.
 The arcade from 1581 gives the courtyard a Mediterranean atmosphere.
 Die Arkaden aus dem 1581 verleihen dem Innenhof eine südländische Atmosphäre.

4 V dome richtára Pawera v 15. stor. zasadala mestská rada.
 The city council held its sessions in the Mayor Pauer House in the 15th century.
 Der Stadtrat traf sich im 15. Jh. im Haus der Stadtrichters Pauer.

5 Kanónová guľa vedľa okna na veži pripomína francúzske obliehanie v roku 1809.
 Cannonball next to the tower window commemorates the French siege of 1809.
 Kanonkugel neben dem Turmfenster erinnert an die französische Belagerung von 1809.

RICHTÁR HANS PAWER • MAYOR HANS PAWER • STADTRICHTER HANS PAWER

*Fresky v dome richtára Pawera boli vymalované v pompejskom štýle v roku 1878.
The frescos in the Mayor Power House were painted in the Pompeian Style in 1878.
Die Fresken im Haus der Richters Pawer wurden 1878 im pompejanischen Stil gemalt.*

V 15. stor. mesto postupne prikupovalo susediace parcely a domy. Jeden z domov si nechal postaviť v roku 1422 richtár Hans Pawer. Mal atraktívne gotické priečelie pripomínajúce benátske paláce. Zatiaľ čo pôvodne zasadala mestská rada v dome s vežou richtára Jakuba II., neskôr v dome richtára Pawera. V roku 1442 nasledovala väčšia prestavba. V susednom dome od veže bola vybudovaná nová veľká sieň pre mestskú radu, ktorá sa rozšírila z 12 členov na 24. V roku 1495 zjednotili strechy domov do podoby ako ich poznáme dnes. V 16. stor. nadstavili vežu, zjednotili fasády všetkých domov v renesančnom štýle a vybudovali arkier nad prejazdom.

In the 15th century the town gradually purchased neighbouring plots and houses. One of the houses was built in 1422 by the mayor Hans Pawer. It had an attractive Gothic facade reminiscent of Venetian palaces. Originally, the City Council gathered in the „house with the tower“ of mayor Jacob II, later in the house of mayor Pawer. In 1442 larger reconstructions followed. In the house neighbouring the tower, a new large hall was built for the City Council, which had expanded from 12 members to 24. In 1495, the roofs of houses were united into the form we know today. In the 16th century, the height of the tower was extended, the facades of all the houses were unified in the Renaissance style and an oriel was built above the gateway.

Im 15. Jh. kaufte die Stadt nacheinander die Nachbarobjekte dazu. Eines dieser Häuser hatte sich 1422 Stadtrichter Hans Pawer bauen lassen. Seine attraktive Stirnseite erinnerte an ein venezianisches Palais. In dieses Haus wurden die zuvor im Haus von Stadtrichter Jakob II. abgehaltenen Sitzungen der Stadtvertretung verlegt. 1442 folgte ein größerer Umbau. Im Haus neben dem Turm entstand ein großer Saal für den von 12 auf 24 Mitglieder erweiterten Stadtrat. 1495 wurden die Hausdächer zur einheitlichen heutigen Form verbunden. Im 16. Jh. stockte man den Turm auf, vereinheitlichte die Fassaden aller Häuser im Renaissancestil und ergänzte den Erker über der Durchfahrt.

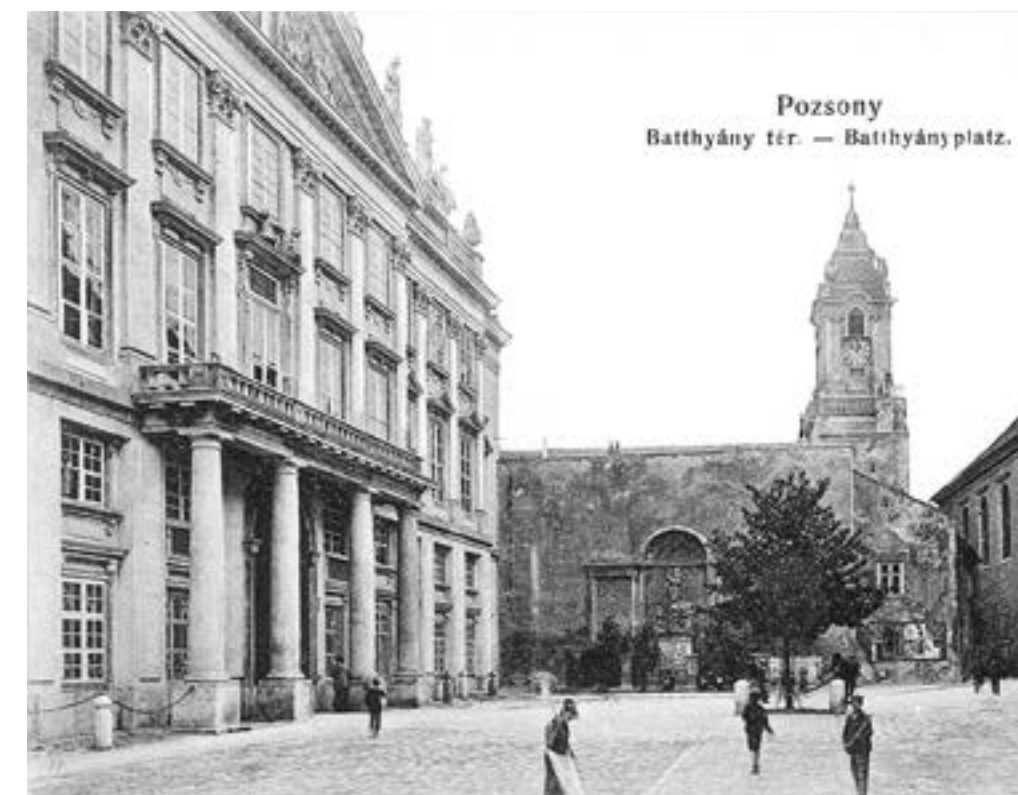

ROZŠIROVANIE • ENLARGEMENT • ERWEITERUNG

V 17. a 18. stor. sa radnica nerozširovala a vykonali sa len menšie úpravy. Najvýraznejšou zmenou prešla veža, keď po požiari v roku 1733 získala dnešný barokový vzhľad. Zozadu radnice bol múr pri arcibiskupskej rezidencii vymalovaný v roku 1728 talianskym maliarom Fossatim. Freska predstavovala priechelie nádherného paláca. V roku 1867 mesto prikúpilo zo strany Hlavného námestia susediaci rokokový Apponyiho palác, odkiaľ následne úradoval mešťanosta. V roku 1911 bola k múru s freskou zozadu radnice pristavaná nová budova v neogotickom štýle. V štýle vtedajšej módy získala strechu z farebných glazovaných škridiel.

In the 17th and 18th centuries, the Town Hall was not expanded and it underwent only minor reconstructions. After a fire in 1733, the tower underwent the most significant change and acquired the present Baroque facade. In 1728 the rear wall of the Old Town Hall at the residence of the archbishop was painted by the Italian painter Fossati. The fresco represented the facade of a magnificent palace. In 1867 the city bought the neighbouring Apponyi Palace in Rococo style on the side of the main square, which became the new offices of the mayor. In 1911, a new building in neo-gothic style was added to back side of the Town Hall, where the large fresco had been. It was given a colourful roof made of glazed tiles.

Im 17. und 18. Jh. erfolgten nur Umbauten ohne Erweiterung. Als größte Veränderung erhielt der Turm nach einem Brand im Jahr 1733 seine heutige Barockgestalt. An der Rückseite des Rathauses malte 1728 der italienische Maler Fossati ein Fresko auf die Mauer zur Erzbischofsresidenz. 1867 kaufte die Stadt das von der Hauptplatzseite benachbarte Rokoko-Palais der Familie Apponyi als neue Residenz des Bürgermeisters. 1911 wurde an die Freskenmauer auf der Rathaus-Rückseite ein neues Gebäude im neogotischen Stil angebaut und erhielt der damaligen Mode entsprechend ein Dach aus bunt glasierten Schindeln.

Pôvodne zdobila zadnú stenu Starej radnice rozľahlá freska z roku 1728. Originally, the back wall of the Old Town Hall was adorned with a large fresco from 1728. Ursprünglich zierte die hintere Wand des Alten Rathauses ein großes Fresko aus dem Jahre 1728.

NÁDVORIE • COURTYARD • INNENHOF

Ku gotickému domu richtára Jakuba II. bola v roku 1581 pristavaná renesančná arkáda.

The Gothic house of Mayor Jacob II received in 1581 a Renaissance arcade.

Zum gotischen Haus der Richters Jakob II. wurde 1581 eine Renaissancearkade angebaut.

Nádherne zachovaný prejazd do nádvorja pochádza z prestavby v roku 1442. Za prejazdom sa nachádza jedno z najkrajších nádvorí Bratislavy. Jeho severnú stranu tvorí pôvodný dom richtára Jakuba II. zo začiatku 14. stor. V roku 1581 bola k nemu pristavená renesančná arkáda. Južná a východná strana nádvorja boli postavené až v roku 1911 a štýlovo sa prispôbili staršej arkáde. Vtedy zbúrali aj do nádvorja postavenú budovu so sieňou pre mestskú radu z roku 1867. Nádvorie radnice je vďaka nezameniteľnej atmosfére a dobrej akustike celoročne miestom konania rôznych kultúrnych podujatí.

The beautifully preserved gateway into the courtyard dates back to the reconstruction in 1442. Behind the gateway there is one of the most beautiful courtyards in Bratislava. Its north side is the original house of mayor Jacob II from the early 14th century. In 1581 a Renaissance arcade was added. The south and east side of the courtyard were built up in 1911 and stylishly adapted to the older arcade. At that time, they also demolished the building with a hall, built for the City Council in the courtyard in 1867. Thanks to its unique atmosphere and good acoustics, the Old Town Hall courtyard is a venue for various cultural events.

Vom Umbau im Jahr 1442 stammt die gut erhaltene gotische Durchfahrt, die in einen der schönsten Innenhöfe Bratislavas führt. Dessen Nordseite begrenzt das einstige Haus des Stadtrichters Jakob II. von Anfang des 14. Jh., das 1581 durch eine Renaissancearkade ergänzt wurde. Die Süd- und Ostseite wurden erst 1911 errichtet und an den Stil der älteren Arkade angepasst. Damals riss man auch das in den Hof gebaute Haus mit dem Sitzungssaal aus dem Jahr 1867 nieder. Der Rathaushof dient dank seiner unverwechselbaren Atmosphäre und guten Akustik ganzjährig als Schauplatz verschiedener Kulturveranstaltungen.

MESTSKÁ RADA • CITY COUNCIL • STADTRAT

Mestská rada sa sťahovala tak, ako sa rozširovala radnica. Po domoch richtárov Jakuba II. v 14. stor. a Pawera v 15. stor sa presťahovala do domu medzi nimi. Po prestavbe tam vznikla väčšia sieň. V roku 1577 získala dnešné rozmery, využívala sa na rokovania mestskej rady a konali sa tu sudy. Od roku 1649 je jej ozdobou prepychová trojdielna skriňa, z ktorej ústia tajné dvere. Súčasnú štukovú a maliarsku výzdobu získala súdna sieň v roku 1695. Keďže po čase priestory mestskej rade opäť nestačili, v roku 1867 bola do nádvorja postavená nová budova s rozľahlou sieňou. Bola zbúraná pri ďalšej prestavbe v roku 1911. V roku 1868 vzniklo v pôvodných priestoroch radnice Mestské múzeum.

The City Council was moving around as the City Hall was expanding. After meeting in the houses of the mayor Jacob II in the 14th and mayor Pauer in the 15th century, the City Council moved into a house in between them. After the reconstruction, a bigger hall arose there. In 1577 it reached today's dimensions and it was used for proceedings of the City Council as well as courts were held there. A three-piece cupboard with a secret door has been adorning it since 1649. The courtroom obtained the current stucco and painted decoration in 1695. After some time, there was not enough space for the City Council once again; therefore a new building with a large hall was built in the courtyard in 1867. It was demolished in another reconstruction in 1911. In 1868, the City Museum was established in the original rooms of the Old Town Hall.

Den Rathuserweiterungen folgend übersiedelte auch der Stadtrat. Nach den Häusern der Stadtrichter Jakob II. im 14. und Pauer im 15. Jh. nutzte er das Haus dazwischen, in dem nach einem Umbau ein größerer Saal entstand, der 1577 die heutigen Ausmaße erhielt und neben Stadtratssitzungen auch für Gerichtsverhandlungen diente. Seit 1649 ziert ihn ein prunkvoller dreiteiliger Schrank mit einer Geheimtür ins Freie. Die gegenwärtige Dekoration aus Stuck und Malerei erhielt der Gerichtssaal 1695. Ein 1867 in den Hof gebautes Erweiterungsgebäude mit großem Saal wurde schon 1911 bei einem weiteren Umbau wieder abgerissen. 1868 entstand in den ursprünglichen Ratsräumen das Stadtmuseum.

V rokoch 1867-1911 stála na nádvorí Starej radnice budova, kde sa konali zasadania mestskej rady.

In the years 1867-1911 a building in the courtyard of the Old Town Hall was used for sessions of the City Council.

In den Jahren 1867-1911 stand im Innenhof des Alten Rathauses ein Gebäude, wo Sitzungen des Stadtrates stattfanden.

Arcibiskup si nechal postaviť novú rezidenciu na konci vlády Márie Terézie.

The Archbishop commissioned a new residence towards the end of Maria Theresa's rule.

Der Erzbischof ließ sich eine neue Residenz zu Ende der Herrschaft Maria Theresias erbauen.

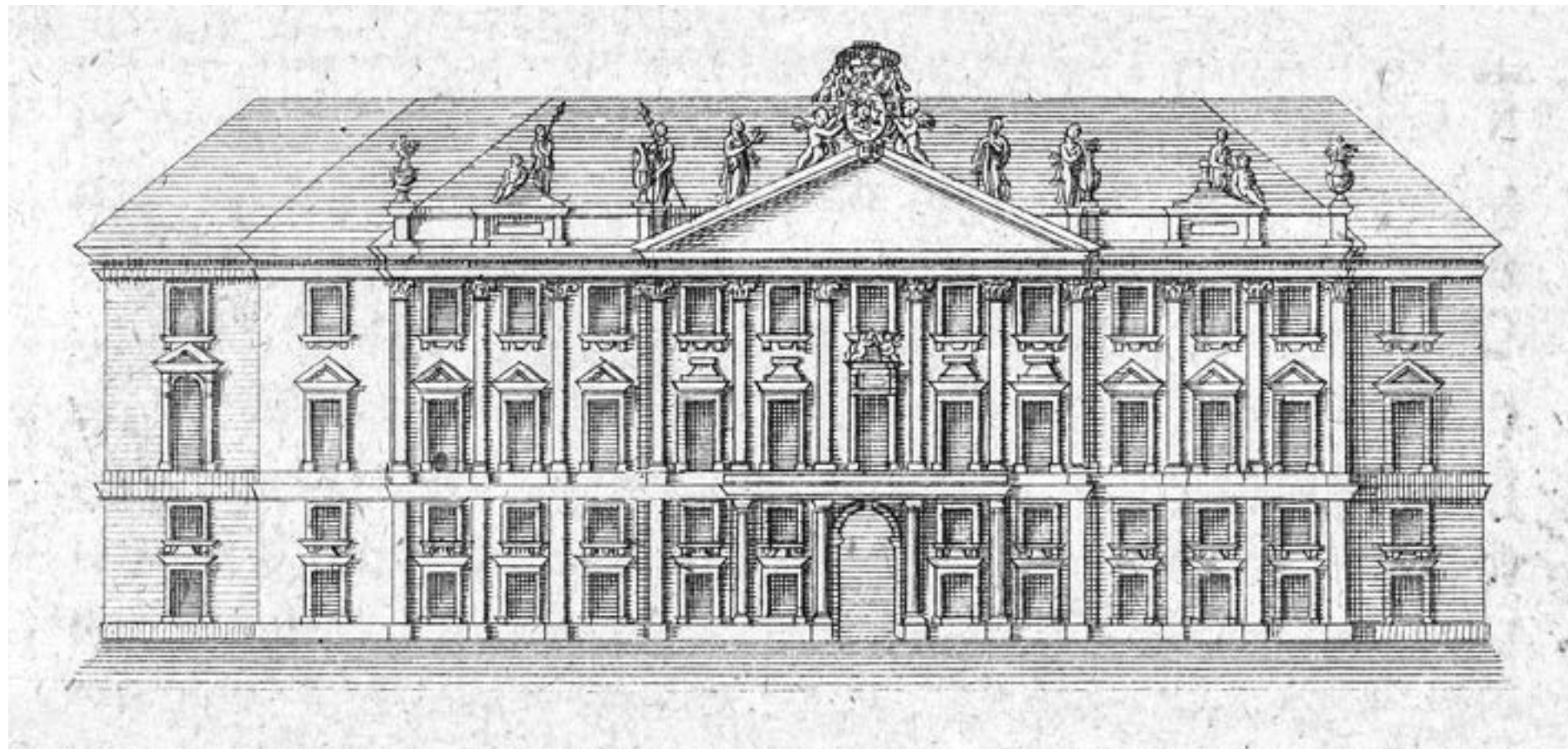
V miestach, kde dnes stojí Primaciálny palác, boli stavby už za rímskych čias. V 15. stor. si tu arcibiskup Dionýz Széchy nechal postaviť gotický dom s kaplnkou sv. Ladislava. V prvej polovici 16. stor. si nový arcibiskup nechal budovu prestavať v renesančnom štýle na pohodlnú rezidenciu. Nasledujúci arcibiskupi postupne palác upravovali a zväčšovali podľa požiadaviek doby. Najväčšia prestavba bola za Imricha Eszterházyho začiatkom 18. stor. v barokovom štýle. O polstoročie neskôr palác už opäť nevyhovoval nárokom a nový arcibiskup Jozef Batthyány sa rozhodol nechať postaviť úplne nový. Palác sa staval v posledných rokoch vlády Márie Terézie, keď bol Prešporok na vrchole svojho rozvoja.

In the area where the Primatial Palace stands today, buildings already existed in the Roman times. In the 15th century the Archbishop Dionysius Széchy commissioned a Gothic house with the St. Ladislaus Chapel to be built. In the first half of the 16th century a new archbishop had the building rebuilt into a comfortable residence in the Renaissance style. The following archbishops gradually adjusted and enlarged the palace according to the requirements of the current time. The greatest reconstruction was made during the term of Emmerich Eszterházy early in 18th century in the Baroque style. Half a century later the palace again does not satisfy the requirements, therefore the new Archbishop Joseph Batthyány decided to build a completely new palace. The palace was built in the last years of the reign of Maria Theresa, when Pressburg was at the peak of its development.

Die Stelle des heutigen Primatialpalais war schon in römischer Zeit verbaut. Im 15. Jh. ließ sich hier Erzbischof Dionysius Széchy ein gotisches Haus mit Ladislaus-Kapelle bauen. In der ersten Hälfte des 16. Jh. ließ es ein Nachfolger im Renaissancestil zu einer gemütlichen Residenz umbauen. Auch die späteren Erzbischöfe veränderten und vergrößerten das Palais nacheinander dem jeweiligen Zeitgeist entsprechend. Der größte Umbau erfolgte unter Emmerich Esterházy Anfang des 18. Jh. im Barockstil. Ein halbes Jahrhundert später entschied sich Erzbischof Jozef Batthyány für einen völligen Neubau, der in den letzten Regierungsjahren von Maria Theresia erfolgte, als Pressburg seine Blütezeit erlebte.

PRIMACIÁLNY PALÁC • PRIMATIAL PALACE • PRIMATIALPALAIS

Architekt Melchior Hefele navrhol v roku 1777 prísnu klasicistickú fasádu.
Architect Melchior Hefele designed in 1777 the facade using strictly Classical forms.
Architekt Melchior Hefele entwarf 1777 eine reine klassizistische Fassade.

V roku 1777 arcibiskup poveril rakúskeho architekta Melchiora Hefelega vypracovaním projektu na nový palác a v roku 1778 sa začala búrať pôvodná budova. Hefele bol žiakom slávneho Balthasara Neumanna a navrhol na námestie menších rozmerov rozľahlý palác v klasicistickom štýle. V roku 1780 umrela Mária Terézia a jej nasledovník Jozef II nechal v nasledujúcich rokoch premiestniť postupne centrálnu úradu do dnešnej Budapešti. Tento proces bol zavŕšený v roku 1848, keď Uhorský snem poslednýkrát zasadal v Prešporku. Palác, dokončený v roku 1781, arcibiskup už nevyužíval tak, ako bolo plánované, ale „užil si“ ešte zopár momentov slávy.

In 1777 the Archbishop of Esztergom commissioned the Austrian architect Melchior Hefele to prepare a project for a new palace and in 1778 the original building was demolished. Hefele was a student of the famous Balthasar Neumann and he suggested a spacious palace in the classical style. In 1780 Maria Theresa died and her successor, Joseph II would gradually move the central offices to Budapest throughout the next years. This process was completed in 1848, when the Hungarian Parliament had the last meeting in Pressburg. The palace, completed in 1781, was not longer used by the archbishop as planned, but it still enjoyed a few more moments of glory.

1777 beauftragte der Erzbischof den österreichischen Architekten Melchior Hefele mit der Projektierung eines neuen Palais und schon 1778 begann der Abbruch des ursprünglichen Gebäudes. Hefele war ein Schüler des berühmten Balthasar Neumann und entwarf ein weitläufiges klassizistisches Palais. Doch 1780 starb Maria Theresia und ihr Nachfolger Joseph II. ließ nacheinander die zentralen Ämter ins heutige Budapest verlegen, bis auch der ungarische Landtag 1848 seine letzte Sitzung in Pressburg abhielt. So wurde auch das 1781 fertig gestellte Palais vom Erzbischof gar nicht mehr wie vorgesehen genutzt. Seine „Ruhmeszeit“ sollte es trotzdem noch erleben.

Primaciálny palác sa v pol. 19. už nevyužíval na pôvodné účely.
The Primatial Palace in the mid 19th century didn't serve its original purpose anymore.
Das Primatialpalais diente Mitte des 19. Jh. nicht mehr seinem ursprünglichen Zweck.

FRANCÚZI PRED BRÁNAMI • FRENCH BY THE GATES • DIE FRANZOSEN VOR DEN TOREN

V meste je zachovaných niekoľko kanónových gúl.

Several cannonballs have been preserved in town.

Einige Kanonenkugeln sind bis heute in der Stadt erhalten.

*Napoleonova armáda obliehala mesto z druhého brehu Dunaja.
Napoleon's army besieged the town from the opposite bank of the Danube.
Napoleons Armee belagerte die Stadt vom anderen Donauufer.*

Francúzi stáli pred bránami mesta dvakrát v krátkej dobe. V novembri 1805 po menších ťahaniciach o most 10.000 francúzskych vojakov obsadilo mesto bez boja. Po neďalekej slávnej Bitke pri Slavkove porazili ruské a rakúske armády. Následne sa ich vrátilo 18.000. Dňa 26. decembra 1805 bol v Zrkadlovej sieni Primaciálneho paláca podpísaný Prešporský mier. Pripomína to tabuľa vo vestibule. Na pamiatku sa od roku 1864 volá kruhová ulica okolo Víťazného oblúka v Paríži „rue de Presbourg“. V roku 1809 obliehalo 18.000 Francúzov mesto z druhého brehu Dunaja štyri týždne. Mesto sa nevzdalo, ale pripadlo im aj tak. Dodnes sú na fasádach domov zamurované kanónové gule. Každoročne v máji sa na výročie koná obliehanie znovu, tento raz pre zábavu.

The French stood by the the gates of the city twice in a short time. In November 1805 after small scuffles for the Danube bridge 10.000 French soldiers took the city without a battle. After the nearby famous Battle of Austerlitz the Russian and Austrian armies were defeated and subsequently and army of 18.000 came back. On 26 December 1805 the Treaty of Pressburg was signed in the Mirror Hall in the Primatial Palace. A plaque in the palace's vestibule commemorates this event. Since 1864 the circular street around the Arc de Triomphe in Paris has been named „Rue de Presbourg“ in a memory. In 1809, 18.000 French besieged the city again from the other bank of the Danube for four weeks. The city did not give up, but they eventually took it anyway since the Austrians had lost the Battle of Wagram. Cannonballs can still be seen embedded in the facades of houses. Every year in May the city in under seige again, this time for fun.

Im November 1805 besetzten nach kleineren Scharmützeln um die Brücke 10.000 französische Soldaten kampflos Pressburg. Nach ihrem Sieg in der berühmten Schlacht bei Austerlitz gegen die russische und österreichische Armee wurde am 26. Dezember 1805 im Spiegelsaal des Primatialpalais der Friede von Pressburg unterzeichnet. Daran erinnert eine Gedenktafel im Vestibül. Und in Paris heißt in Erinnerung daran seit 1864 die Rundstraße um den Triumphbogen „rue de Presbourg“. 1809 belagerten 18.000 Franzosen vier Wochen lang erfolglos die Stadt vom gegenüberliegenden Donauufer. Bis heute sind in Häuserfassaden Kanonenkugeln eingemauert, und alljährlich im Mai wird die Belagerung als Publikumsattraktion nachgestellt.

*Každoročne sa koncom mája koná veľké obliehanie znovu.
Annually, the Siege takes places at the end of May.
Alljährlich findet die Belagerung Ende Mai wieder.*

*Pri víťaznom oblúku v Paríži bola podľa mesta pomenovaná ulica.
Near the Arc de Triomphe in Paris a street was named after the city.
Beim Triumphbogen in Paris wurde eine Straße nach der Stadt benannt.*

KRÁĽOVSKÉ NÁVŠTEVY • ROYAL VISITS • KÖNIGLICHE BESUCHE

Po zničujúcom požiari hradu v roku 1811 používali králi príležitostne Primaciálny palác.

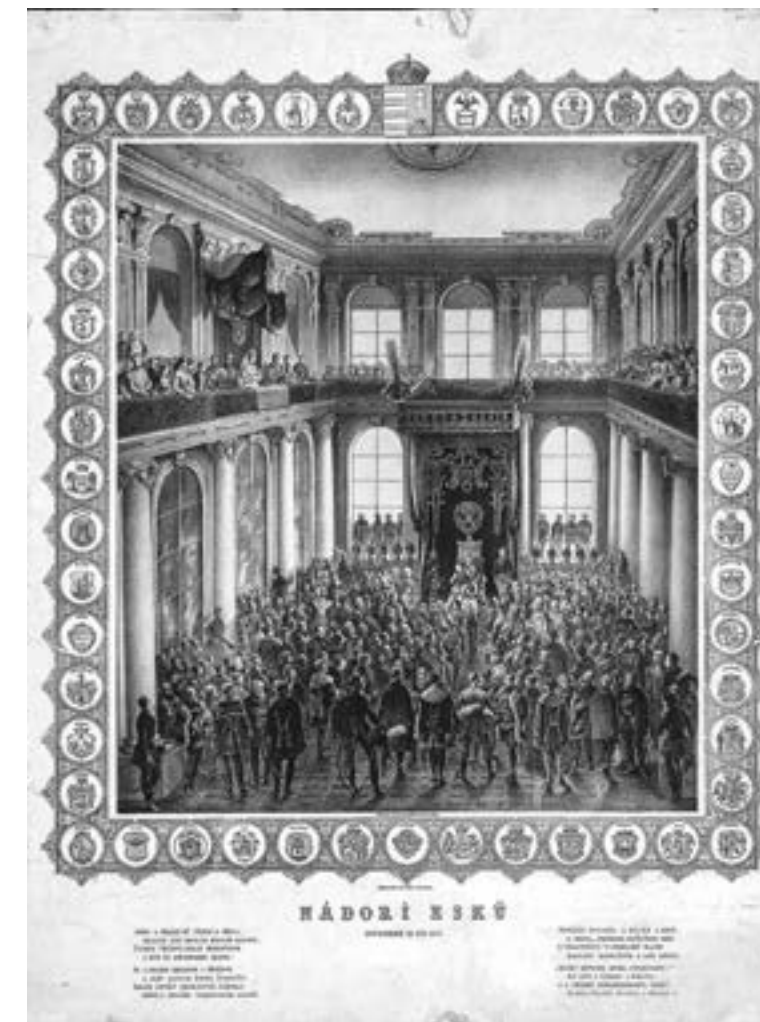
After the devastating fire of the Castle in 1811 the kings occasionally used the Primatial Palace.

Nach dem zerstörerischen Brand der Burg 1811 benutzten die Könige gelegentlich das Primatialpalais.

Prešporok bol korunovačným mestom Habsburgovcov za uhorských kráľov v rokoch 1563 – 1830. Už pri prvej korunovácii v roku 1563 sa vo vtedajšom paláci konal korunovačný snem. Primaciálny palác dokončený v roku 1781 sa príležitostne využíval pri významných udalostiach. Tradične sa tu podával slávnostný obed po korunovácii kráľa alebo kráľovnej. Po vyhorení hradu v roku 1811 sa palác používal ako rezidencia kráľa pri návštevách mesta. Po korunováciách sa v Zrkadlovej sieni konali korunovačné plesy. Za účasti panovníka sa tu konali prísahy palatína a tradične sa tu otváral Uhorský snem. Na začiatku revolúcie tu v marci roku 1848 Ferdinand V. podpísal zákony, ktoré zmenili monarchiu.

Pressburg was the coronation city of the Habsburgs as Hungarian Kings in the years 1563-1830. During the first coronation in 1563, a coronation diet was already held in the former palace. The Primatial Palace, completed in 1781, was occasionally used for significant events. Traditionally, after the coronation of the king or queen, a coronation luncheon was served here. After the castle burned down in 1811, the Primatial Palace was used as the residence of kings when visiting the city. After a coronation, coronation balls were organised in the Mirror Hall. Traditional oaths of the palatine also took place here with a participation of the monarch, and traditionally, the Hungarian Parliament would open here. At the beginning of the revolution in March 1848, Ferdinand V. signed laws here that would change how the monarchy functioned.

Den Habsburgern diente Pressburg 1563-1830 als ungarische Krönungsstadt. Schon bei der ersten Krönung 1563 war das damalige Palais Schauplatz der Krönungsversammlung. Das 1781 fertig gestellte Primatialpalais wurde für besondere Ereignisse wie das traditionelle Krönungsmahl des Königs oder der Königin genutzt, und die Krönungsbälle hielt man im Spiegelsaal ab. Nachdem 1811 die Burg abbrannte, residierten die Könige im Palais, wenn sie die Stadt besuchten. In Anwesenheit des Königs vereidigte man hier den Palatin und traditionell wurde hier der ungarische Landtag eröffnet. Zu Beginn der Märzrevolution 1848 unterschrieb Ferdinand V. hier Gesetze, die die Monarchie veränderten.

V Zrkadlovej sieni paláca sa konali prísahy palatínov, ale aj slávnostné obedy po korunováciach.

The Mirror Hall of the Palace witnessed ceremonial oaths of the Palatines, but also coronation luncheons.

Im Spiegelsaal des Palais haben die Palatine den Eid geschworen und hier wurden Krönungsmähler gehalten.

APPONYIHO PALÁC • APPONYI PALACE • APPONYI-PALAIS

Apponyiho palác patrí medzi najlepšie zachované šľachtické paláce v Bratislave. Bol postavený pre grófa Apponyiho v roku 1762 na mieste starších budov, z ktorých ostali pivnice. Fasádu má obrátenú do úzkej ulice pri Hlavnom námestí. Za prejazdom sa skrýva jedno z najkrajších nádvorí Starého Mesta. V roku 1867 palác kúpilo mesto a v nasledujúcich desaťročiach odtiaľto úradoval vtedajší mešťanosta. Nádherne zachované interiéry paláca sú dnes Múzeom historických interiérov a na prízemí a v podzemí je Múzeum vinohradníctva s Národným salónom vín.

The Apponyi Palace is one of the best preserved aristocratic palaces in Bratislava. Commissioned by Count Apponyi in 1762, it replaced older buildings, from which the cellars have remained. Its main facade faces a narrow street just off the Main Square. Behind the gateway hides one of the most attractive courtyards in the Old Town. In 1867 the Palace was acquired by the City and in the following decades it housed the Mayor's Office. Beautifully preserved interiors house today the Museum of Period Rooms and on the ground floor as well as underground the Museum of Viticulture with the National Wine Collection.

Das Apponyi-Palais gehört zu den besterhaltenen Adelspalais in Bratislava. Es wurde 1762 für Graf Apponyi anstelle älterer Gebäude errichtet, von denen noch die Keller erhalten blieben. Die Fassade blickt in eine enge Gasse beim Hauptplatz. Hinter der Durchfahrt verbirgt sich einer der schönsten Innenhöfe der Altstadt. 1867 kaufte die Stadt das Palais und nützte es jahrzehntelang als Bürgermeister-Residenz. Die gut erhaltenen Innenräume sind heute ein Museum historischer Interieurs, im Erd- und Untergeschoss befinden sich ein Weinbaumuseum und der nationale Weinsalon.

Pôvodné pivnice zo 16. stor. ukrývajú Vinohradnícke múzeum a Národný salón vín.

The original cellar from the 16th century house the Museum of Viticulture and the National Wine Collection.

Die ursprünglichen Keller aus dem 16. Jh. verbergen des Weinbaumuseum und die landesweit besten Salon Weine.

Malebné nádvorie paláca typické pre Staré Mesto ukrýva milú reštauráciu.

The quaint courtyard of the Palace so typical for the Old Town hides a charming restaurant.

Im malerischen Innenhof des Palais so typisch für die Altstadt verbirgt sich eine nettes Restaurant.

OBJAV • A DISCOVERY • EINE ENTDECKUNG

V 19. stor. význam Primaciálneho paláca postupne upadal a arcibiskupi, ktorí sa začiatkom storočia presťahovali do Ostrihomu, ho začali prenajímať. V rôznych častiach budovy boli spolky, školy, časť Mestského múzea, mestská knižnica a byty. V roku 1903 sa arcibiskup rozhodol palác predať. Mestu sa naskytla príležitosť získať za výhodnú cenu 120.000 zlatých veľkú reprezentatívnu budovu, ktorá priamo susedila s radnicou a Zrkadlová sieň bola ideálna na zasadnutia mestskej rady. Pár mesiacov po kúpe bol na návšteve riaditeľ múzea z Budapešti a kustód Mestského múzea mu ukázal palác. Pri prehliadke si v predsálí Zrkadlovej siene všimli odlepujúcu sa tapetu. Pod ňou bolo vidno kus tapisérie (str. 48).

In the 19th century, the importance of the Primatial Palace declined and archbishops, who had moved to Esztergom at the beginning of the century started to rent it. There were societies, schools, a part of the City Museum, the public library and flats in various parts of the building. In 1903, the archbishop decided to sell the palace. The city got an opportunity to obtain a large representative building directly neighbouring the Old Town Hall for a favorable price of 120.000 gold crowns and the Mirror Hall was ideal for sessions of the City Council. A few months after the purchase, the museum was visited by the director of a museum in Budapest and the custodian of the City Museum showed him around the palace. During the tour in the entrance hall to the Mirror Hall they noticed wallpaper peeling away. Below they discovered famous tapestries (p. 48).

Nachdem die Erzbischöfe Anfang des 19. Jh. nach Esztergom übersiedelten, verlor das Primatialpalais allmählich an Bedeutung und wurde vermietet. In verschiedenen Teilen des Gebäudes wurden Vereine, Schulen, ein Teil des Stadtmuseums, die Stadtbücherei und Wohnungen untergebracht. 1903 entschied sich der Erzbischof für den Verkauf. Das bot der Stadt die Gelegenheit zum Erwerb eines großen Repräsentationsgebäudes direkt neben dem Rathaus zum günstigen Preis von 120.000 Gulden. Als wenige Monate nach dem Kauf der Kustode dem Direktor des Budapester Museums das Palais zeigte, entdeckten sie im Vorraum des Spiegelsaals eine abblätternde Tapete - und dahinter ein Stück der Tapisserie (S. 48).

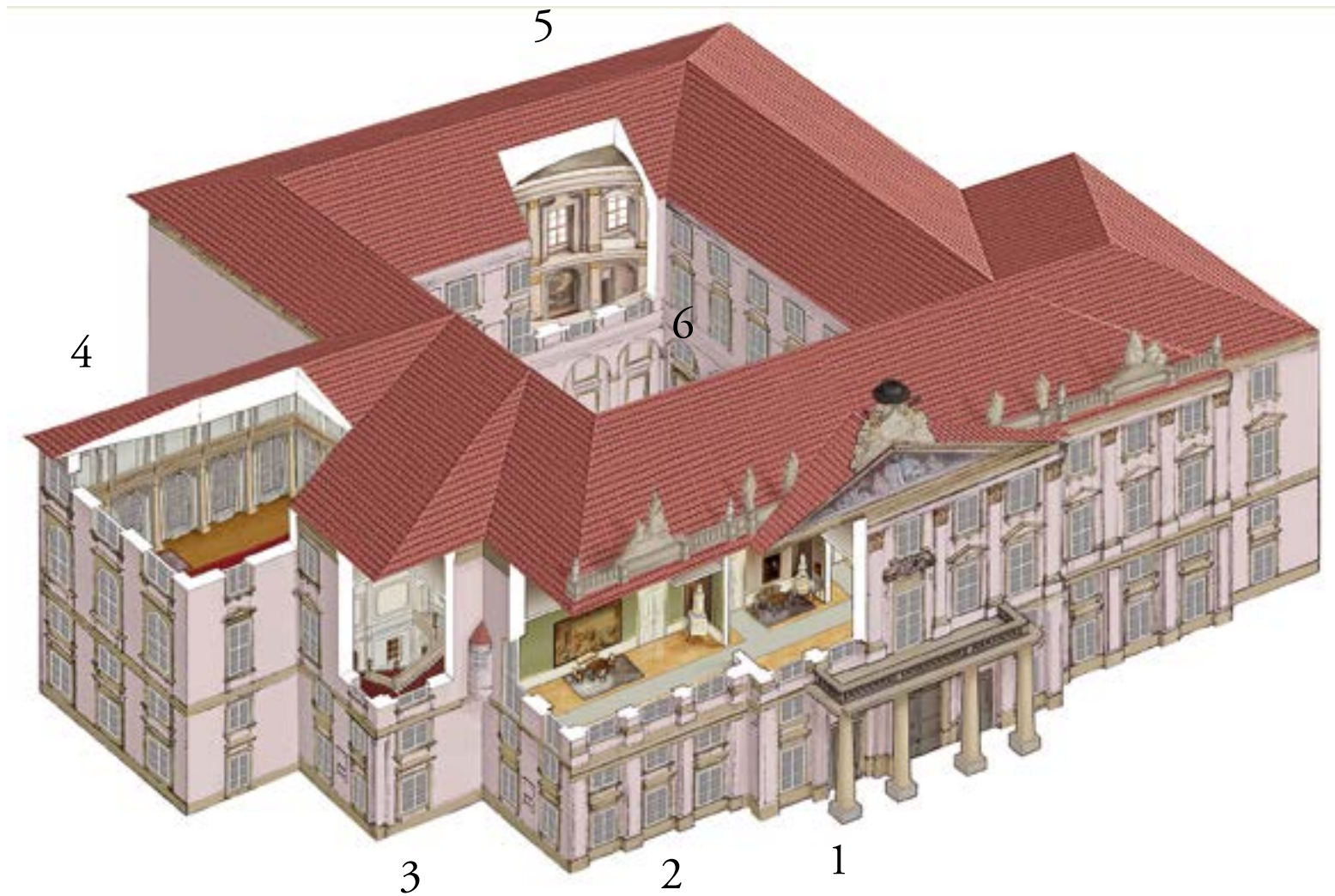

ARCHITEKTÚRA • ARCHITECTURE • ARCHITEKTUR

Radnica v Bratislave je unikátny komplex budov v srdci mesta, ktorý sa vyvíjal od konca 13. stor. Vytvárajú veľký harmonický celok napriek tomu, že boli stavané za iným účelom. Najväčšou a najhonosnejšou z nich je Primaciálny palác. Architekt Melchior Hefele navrhol rozsiahly palác nepravidelného tvaru, ktorý maximálne využíva parcelu do takej miery, až má človek pocit, že na to námestie je priveľký. Hlavná fasáda je obrátená na sever, v južnom krídle je kaplnka sv. Ladislava na mieste, kde v stredoveku stála jej predchodkyňa a je ukrytá tak šikovne, že z vonku sa to nedá zistiť. Vo východnej vystupujúcej časti je schodisko a Zrkadlová sieň.

The City Hall in Bratislava is a unique gathering of buildings in the heart of the city, which has developed from the late 13th century. The buildings create a large harmonious complex although they were built for different purposes. The biggest and most spectacular of them is the Primatial Palace. The architect Melchior Hefele proposed an extensive palace of irregular shape, which uses the plot as much as possible, so one has a feeling that it is too big for the square. The main facade faces the north, the St. Ladislaus Chapel is situated in the south wing on the spot where in the Middle Ages stood its predecessor and it is hidden so cleverly that from the outside it can not be determined. Staircase and the Mirror Hall are situated in the east part.

Bratislavas Rathaus ist ein einzigartiger Gebäudekomplex im Herzen der Stadt, der sich ab Ende des 13. Jh. entwickelte. Obwohl die einzelnen Gebäude einst verschiedenen Zwecken dienten, bilden sie ein harmonisches Ganzes. Das größte und ehrwürdigste ist das Primatialpalais. Der Architekt Melchior Hefele entwarf ein weitläufiges Palais mit unregelmäßiger Form, das die begrenzte Fläche so ausnützt, dass es für den Platz beinahe zu groß scheint. Die Hauptfassade blickt nach Norden, im Südflügel ist die Ladislauskapelle an der Stelle einer mittelalterlichen Vorgängerin von außen nicht bemerkbar. Im östlichen Ausgangsbereich befinden sich eine Stiege und der Spiegelsaal.

- 1 Hnedý salón s obrazmi talianskych majstrov zo 17. stor.
Brown Salon with paintings of Italian masters of the 17th century.
Brauner Salon mit Gemälden von Italienischen Meistern des 17. Jh.

- 2 Zelený salón s anglickými kráľovskými tapisériami.
Green Salon with English Royal tapestries.
Grüner Salon mit Englischen königlichen Tapisserien.

- 3 Slávnostné schodisko vedie cez dva a pol poschodia.
Staircase leads through two and a half floors.
Das Treppenhaus führt über zweieinhalb Stockwerke.

- 4 Zrkadlová sieň je najväčšou miestnosťou v paláci.
The Mirror Hall is the largest room in the Palace.
Der Spiegelsaal ist der größte Raum im Palais.

- 5 Kaplnka sv. Ladislava s freskou od F. A. Maulbertscha.
The Chapel of St Ladislaus with fresco by F. A. Maulbertsch.
Kapelle des Hl. Ladislaus mit Fresken von F. A. Maulbertsch.

- 6 Nádvorie s fontánou sv. Juraja zo začiatku 17. stor.
Courtyard with St George Fountain from the early 17th century.
Innenhof mit Georgsbrunnen vom Anfang des 17. Jh.

HLAVNÁ FASÁDA • MAIN FACADE • HAUPTFASSADE

Primaciálny palác v medzivojnovom období.

Primatial Palace in the interwar period.

Primatialpalais in der Zwischenkriegszeit.

Palác je obrátený hlavnou, severne orientovanou fasádou, do námestia. Prísne delená klasicistická fasáda je inšpirovaná antickými rímskymi budovami. Stredný vystupujúci rizalit je pod strechou ukončený širokým tympanónom a vo výške prvého poschodia je balkón na štyroch masívnych stĺpoch. Nad tympanónom tróni rodinný erb arcibiskupa Batthyánya a nad ním kardinálsky klobúk. Rímsu strechy lemuje balustráda s vázami a alegorickými sochami. Prvé poschodie je relatívne vysoko vďaka vloženému mezanínu nad prízemím.

The main, north-facing facade of the palace looks onto the square. Strictly designed classical facade is inspired by ancient Roman buildings. The central part with a wide tympanum at the top stands out and there is a balcony supported by four massive pillars at the level of the first floor. The family coat-of-arms of Archbishop Batthyány with the cardinal's hat towers above the tympanum. The cornice of the roof is lined with a balustrade with vases and allegoric figures. The first floor is relatively high due to the embedded mezzanine above the ground floor.

Mit der nach Norden orientierten Hauptfassade blickt das Palais zum Platz. Die streng unterteilte klassizistische Fassade ist von antiken römischen Gebäuden inspiriert. Der aus der Mitte hervorspringende Risalit mündet unter dem Dach in ein breites Tympanon, und auf der Höhe des ersten Stocks ruht ein Balkon auf vier massiven Säulen. Über dem Tympanon thront das Familienwappen von Erzbischof Batthyány mit einem Kardinalshut darüber. Den Dachsim säumt eine Balustrade mit Vasen und allegorischen Figuren.

DETAILY FASÁDY • FACADE DETAILS • FASSADENDETAILS

V strede fasády nad oknom a balkónom sedia dvaja putti, ktorí držia v rukách písmená C a I. Sú to začiatkové písmená latinského motto arcibiskupa, ktoré prebral od Márie Terézie: „Clementia et Iustitia“. V trojuholníkovom tympanóne bola pôvodne freska od rakúskeho maliara F. A. Maulbertscha, ktorá však bola také poškodená, že v polovici 20. stor. ju známi slovenský umelec Ernest Zmeták nahradil mozaikou s rovnakým motívom alegórie dodržiavania desiatich prikázaní. Strechu paláca zdobia vázy a sochy znázorňujúce cnosti a občianske povinnosti. Na tympanóne je veľký erb arcibiskupa, nad ním čapica princov a nad tým kovový kardinálsky klobúk vážiaci 150kg.

There are two putti holding the letters C and I in their hands and sitting at the top of the window above the balcony in the middle of the main facade. The letters are initials for the latin motto of the archbishop, which was taken from Maria Theresa: Clementia et Iustitia. Originally, a fresco by the Austrian painter Franz Anton Maulbertsch was adorning the triangular tympanum. However, it was so faded that it was replaced by a mosaic of the same design allegory depicting the Ten Commandments by well-known Slovak artist Ernest Zmeták in the mid-20th century. The roof of the palace is decorated with vases and statues depicting virtues and civic duties. At the top of the tympanum is a large coat-of-arms of the archbishop and a metal cardinal's hat weighing 150 kg.

In der Fassadenmitte halten über einem Fenster oberhalb des Balkons zwei Putten die Buchstaben C und I, die Anfangsbuchstaben des lateinischen Mottos, das der Erzbischof von Maria Theresia übernahm: Clementia et Iustitia. Im dreieckigen Tympanon befand sich ursprünglich ein Fresko des österreichischen Malers F. A. Maulbertsch. Es war aber so beschädigt, dass es der bekannte slowakische Künstler Ernest Zmeták Mitte des 20. Jh. durch ein Mosaik mit gleichem Motiv, einer Allegorie der zehn Gebote, ersetzte. Das Dach des Palais zieren Vasen und Statuen, die Tugenden und Bürgerpflichten zeigen. Auf dem Tympanon thronen das Wappen des Erzbischofs, darüber eine Prinzenhaube und zuoberst ein eiserner Kardinalshut von 150kg.

NÁDVORIE SV. JURAJA • ST. GEORGE COURTYARD • GEORGSHOF

*Cez vstupný vestibul sa vchádza na nádvorie paláca.
The vestibule leads to the courtyard of the Palace.
Durch das Eingangsvestibül gelangt man in den Innenhof.*

Do veľkého nádvorja sa prechádza cez vstupný vestibul. Na stenách sa tu nachádzajú pamätné tabule z roku 1905, ktoré boli osadené pri príležitosti 100. výročia podpísania Prešporského mieru v Zrkadlovej sieni paláca. V strede nádvorja, ktoré sa v lete využíva na koncerty a iné podujatia je ranobaroková fontána sv. Juraja zabíjajúceho trojhlavého draka z polovice 17. Stor. Pôvodne bola v záhrade letného arcibiskupského paláca, ktorý bol slávny svojou záhradou. V rohu nádvorja je nenápadný vchod do kaplnky sv. Ladislava, ktorá zaberá južné krídlo paláca. Nad vchodom je mramorový reliéf panny Márie zo 17. stor., ktorý pravdepodobne zdobil pôvodnú kaplnku.

The large vestibule leads to the main courtyard. On the walls there are plaques from 1905, which were fitted in on the occasion of the 100th anniversary of signing the Treaty of Pressburg in the palace's Mirror Hall. In the middle of the courtyard, where various concerts and other events take place in summer, there is an early Baroque fountain of St. George killing a three-headed dragon from the mid-17th century. Originally, it was in the famous gardens of Archbishop's Summer Residence. In the corner of the courtyard there is an inconspicuous entrance to the St. Ladislaus Chapel, which occupies the southern wing of the palace. The entrance is marked by a marble plaque of the Virgin Mary from the 17th century, which probably decorated the original chapel.

Durch ein Vestibül gelangt man in den großen Hof mit Gedenktafeln aus dem Jahr 1905 zum 100. Jubiläum des Pressburger Friedens, der im Spiegelsaal des Palais unterzeichnet wurde. In der Mitte des Hofes, der im Sommer für Konzerte und andere Veranstaltungen genutzt wird, steht ein frühbarocker Brunnen mit der Figur des heiligen Georg als Drachentöter aus dem 17. Jh. Er stand ursprünglich im Garten des erzbischöflichen Sommerpalais. Aus einer Ecke des Hofes führt ein unauffälliger Zugang in die Ladislaus-Kapelle im Südflügel des Palais. Das Marmorrelief der Jungfrau Maria aus dem 17. Jh. über diesem Zugang zierte wohl die ursprüngliche Kapelle.

In diesem Hause wurde nach der Schlacht bei Austerlitz am 26ten Dezember 1805 der Pressburger Frieden geschlossen, welcher dem Reiche des österreichischen Kaisers Franz den I. Venezien, Istrien, Dalmatien und Tirol entriss, den Kaiser Napoleon hingegen auf den Gipfel seiner Macht erhob.

Die Friedensurkunde wurde seitens des französischen Kaisers von Talleyrand, seitens des Kaisers von Österreich hingegen von Lichtenstein unterzeichnet. Zum Gedächtnis des grossen Weltereignisses wurde diese Inschrifttafel bei Gelegenheit der hundertjährigen Wiederkehr des Tages von der Bevölkerung Pressburgs, im Jahre 1905 in die Wand dieses Hauses eingelassen.

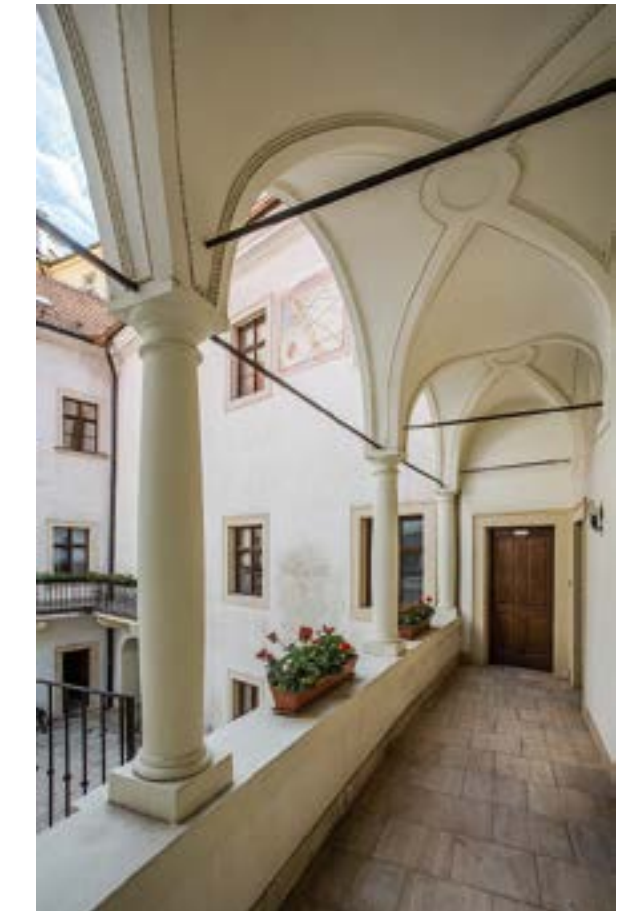
RUTTKAYOV PALÁC • RUTTKAY PALACE • RUTTKAY-PALAIS

Cez nádvorie sv. Juraja sa dá prejsť do ďalšieho nádvorja, takého typického pre historické centrum mesta. Na stene tu stojí súsošie sv. Jána Nepomuckého, ktoré pôvodne stálo pred palácom na zadnej stene radnice. Nádvorie sa využíva v lete na koncerty. Ešte zaujímavejšie je však nádvorie susedného Ruttkayovho paláca, ktorý tiež patrí radnici. Je dostupné cez menšiu bránku. Zachovaná renesančná arkáda cez viacero poschodí, slnečné hodiny a originálna fontána navodzujú južanskú atmosféru. Stredná časť fontány so štyrmi cikajúcimi chlapcami je pôvodná časť Maximiliánovej fontány z roku 1563. Pri renovácii v roku 1794 ich odstránili a nahradili súčasnou podobou s rybami. Pôvodná časť zmizla na 150 rokov a našli ju pri búraní štvrtí pod hradom v polovici 20. stor.

It is possible to get through the St. George Courtyard to another courtyard so typical for the historical centre of the town. On the wall there is a sculpture of St. John of Nepomuk, which originally stood in front of the palace on the back wall of the Town Hall. The courtyard is used for concerts in the summer. However, the neighbouring courtyard of the Ruttkay Palace, which also belongs to City Hall, is even more interesting. It is accessible through a smaller gate. Preserved Renaissance arcades throughout several floors, a sundial and a unique fountain evoke a Mediterranean atmosphere. The middle part of the fountain with four urinating boys is the original part of Maximilian Fountain from 1563 in the Main Square. During the renovation in 1794 the boys were removed and replaced with the present likeness holding fish. The original part disappeared for 150 years and was found when demolishing quarters beneath the castle in the mid 20th century.

Durch den Georgshof gelangt man in einen weiteren für die Altstadt typischen Innenhof. Die Nepomukstatue an der Wand stand ursprünglich vor dem Palais an der Hinterwand des Rathauses. Noch interessanter ist aber der durch ein kleines Tor zugängliche Hof des benachbarten Ruttkay-Palais, das ebenfalls zum Rathaus gehört. Die mehrstöckige Renaissance-Arkade, eine Sonnenuhr und ein ursprünglicher Brunnen vermitteln eine südländische Atmosphäre. Der Mittelteil des Brunnens mit den vier pissenden Knaben gehörte ursprünglich zum Maximiliansbrunnen aus dem Jahr 1563. Bei der Renovierung 1794 ersetzte man sie durch die gegenwärtige Fischdekoration, während der ursprüngliche Teil für 150 Jahre verschwand und erst Mitte des 20. Jh. beim Abriss des Schlossgrundes wieder gefunden wurde.

*Cez renesančnú arkádu vidieť dopoludňajšie slnečné hodiny.
Morning sundial visible through the arcade.
Morgendliche Sonnenuhr gesehen durch die Arkade.*

SCHODISKO • STAIRCASE • TREPPENHAUS

Zo vstupného vestibulu vydláždeného drevenými kockami vedú dvere na hlavné schodisko paláca. Schodisko vedie na mezanín a reprezentatívne prvé poschodie paláca, kde ústi do vstupnej haly. Zasahuje cez dva a pol poschodia a nosné stĺpy a balustráda sú vytesané z pieskovca. Balustrádu osvetľujú mosadzné lampy. Pôsobí čistým dojmom bez zbytočnej okázalosti v jemných odtieňoch sivej a bielej. Schodisko zdobí mramorová busta cisára Františka I. na vysokom žulovom podstavci, ktorý ju daroval mestu v roku 1810 na znak vďaky za pomoc v boji proti Francúzom. Keď mesto bombardovali pri obliehaní v roku 1809, bol cisár ubytovaný v paláci, ktorý bol tiež zasiahnutý.

From the vestibule paved with wooden cobbles, there is a door leading to the main staircase of the palace. The staircase leads to the mezzanine and through the Entrance Hall on reaches the State Rooms of the palace. It extends over two and a half floors and the supporting columns and balustrades are sculptured from sandstone. The balustrade is lit with brass lamps. It creates a clean impression without unnecessary pomp in soft shades of grey and white. The staircase is decorated with a marble bust of emperor Francis I, placed on a high granite pedestal, which was donated by him to the city in 1810 as a token of gratitude for their help in the fight against the French. When the city was bombed during the siege in 1809, the emperor was accommodated in the palace, which was also hit.

Vom holzgepflasterten Vestibül führt eine Tür zur zweieinhalb Stockwerke verbindenden Haupttreppe des Palais, über die man in das Mezzanin und die Repräsentationsräume im ersten Stock gelangt, wo sie in die Eingangshalle mündet. Ihre tragenden Säulen und die Balustrade sind aus Sandstein gemeißelt, die Balustrade ist von Messinglampen beleuchtet. Die ohne Pomp in sanften Grau- und Weiß-Schattierungen gestaltete Treppe wird von einer Marmorstatue des Kaisers Franz I. auf einem hohen Podest beherrscht, die dieser 1810 der Stadt als Dank für ihre Unterstützung im Kampf gegen die Franzosen schenkte. Als die Franzosen die Stadt 1809 beschossen, war der Kaiser nämlich im Palais untergebracht, das auch Kanonenkugeln abbekam.

VSTUPNÁ HALA • ENTRANCE HALL • EINGANGSHALLE

Prvá veľká miestnosť nad schodiskom je vstupná hala s portrétmi Habsburgovcov, ako aj kardinála Batthyány, pre ktorého bol palác postavený. Oproti nemu je veľký portrét Márie Terézie, ktorej bol spojencom. Portrét bol namalovaný v roku 1742 a zobrazuje Máriu Teréziu ako uhorskú kráľovnú. Takto bola rok predtým korunovaná v tunajšom Dóme sv. Martina. Za jej vlády dosiahol Prešporok najväčší rozkvet. Ďalší veľký portrét zobrazuje jej syna a nasledovníka Jozefa II. Za jeho vlády začalo mesto strácať na význame a kráľovská rezidencia bola z hradu odsťahovaná do dnešnej Budapešti. Je tu tiež portrét Ferdinanda V. s vyobrazením hradu už ako ruiny. V roku 1830 bol posledným kráľom korunovaným v Prešporoku.

The Entrance Hall is the first large room above the staircase. There are portraits of the Habsburg royalty and the Cardinal Batthyány for whom the palace was built. Facing him is a large portrait of Maria Theresa who was his ally. The portrait was painted in 1742 and it shows Maria Theresa as the Hungarian queen, crowned one year earlier in Pressburg's St. Martin's Cathedral. Pressburg enjoyed its heyday during her reign. Another portrait shows her son and successor Joseph II. During his reign the city began to lose its importance and the royal residence was moved away from the castle to today's Budapest. There is also a portrait of Ferdinand V with a picture of the castle already in ruins. In 1830, he was the last king to be crowned in Pressburg.

Der erste große Raum oberhalb des Treppenhauses ist die Eingangshalle mit den Porträts der Habsburger und des Kardinals Batthyány, für den das Palais erbaut wurde. Ihm gegenüber hängt ein großes Porträt seiner Verbündeten, Maria Theresia. Das Porträt wurde 1742 gemalt und zeigt Maria Theresia als ungarische Königin, zu der sie ein Jahr vorher im Martinsdom gekrönt wurde. Unter ihrer Herrschaft erreichte Pressburg seine größte Blüte. Ein weiteres großes Porträt zeigt ihren Sohn und Nachfolger Joseph II., unter dessen Regentschaft die Königsresidenz von der Burg nach Budapest übersiedelte und Pressburg an Bedeutung zu verlieren begann. Auch Ferdinand V. ist auf einem Porträt zu sehen - mit der Burg bereits als Ruine. 1830 war er der letzte in Pressburg gekrönte König.

ZRKADLOVÁ SIEŇ • MIRROR HALL • SPIEGELSAAL

Zo vstupnej haly sa vchádza do predsálie Zrkadlovej siene. Tu sú na stenách zoznamy všetkých starostov s dátumami, kedy boli zvolení od 13. stor. až podnes. Odtiaľto sa vchádza do Zrkadlovej siene, ktorá je najväčšou miestnosťou v paláci. Sieň je osvetlená prirodzeným svetlom len cez okná na východnej strane. Ostatné sú zrkadlá, ktoré zväčšujú miestnosť a reflektujú svetlo. Po obvode na prvom poschodí sa nachádza galéria, odkiaľ mohli hrať hudobníci. V Zrkadlovej sieni sa otvárali Uhorské snemy, konali slávnostné obedy po korunováciách, plesy a voľby palatína. Dnes sa využíva na zasadania mestského zastupiteľstva, koncerty, konferencie, ale aj na odovzdávanie ceny primátora.

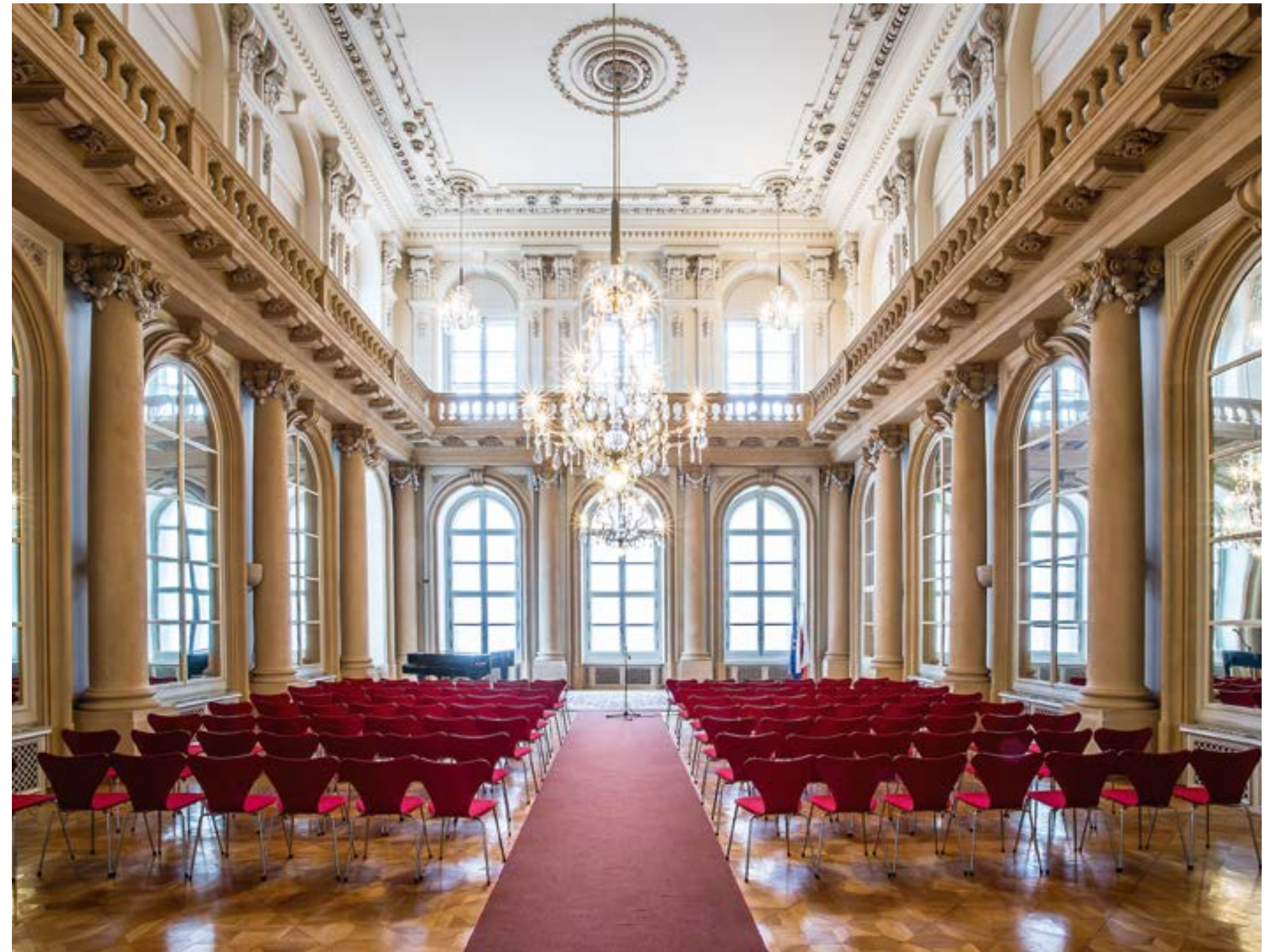
From the Entrance Hall one enters the Antehall of the Mirror Hall. Here on the walls there are the lists of all the mayors with the dates of their election from the 13th century up to this day. From the Antehall one enters into the Mirror Hall, which is the largest room in the palace. The hall is lit with natural light only through the windows on the east side. The rest are mirrors that optically enlarge the room and reflect the light. Along the periphery of the first floor, there is a gallery, where musicians could play. In the Mirror Hall, the opening sessions of the Hungarian Parliament, luncheons after coronations, balls and oaths of Palatines were held. Today it is used for City Council meetings, concerts, conferences, but also for presenting the Mayor's Awards.

Von der Eingangshalle gelangt man in den Vorraum des Spiegelsaals. An den Wänden hängen die Listen aller Bürgermeister mit dem Datum ihrer Wahl vom 13. Jh. bis zur Gegenwart. Von hier gelangt man in den Spiegelsaal, den größten Raum des Palais. Nur durch Fenster auf der Ostseite erhält der Saal natürliches Licht, den Rest besorgen Spiegel, die das Licht reflektieren und den Raum größer machen. Die Galerie im ersten Stock ließ Musiker den Saal beschallen. Im Spiegelsaal wurden die ungarischen Landtage eröffnet, Krönungsmahl, Bälle und die Wahlen der Palatine abgehalten. Heute nützt man ihn für Stadtvertretungssitzungen, Konzerte, Konferenzen und Preisverleihungen durch den Bürgermeister.

V predsálii Zrkadlovej siene je zoznam starostov od 13. stor. podnes.

The Antehall of the Mirror Hall shows a list of all mayors from the 13th century till today.

Der Vorraum zum Spiegelsaal ist für die Liste aller Bürgermeister vom 13. Jh. bis heute bekannt.

TAPISÉRIE • TAPESTRIES • TAPISSERIE

Tri mesiace po zakúpení paláca od arcibiskupa mal v novembri 1903 kustód Mestského múzea na návšteve riaditeľa Umeleckopriemyselného múzea v Budapešti. Pri tejto príležitosti mu ukázal aj Primaciálny palác a pri obhliadke si všimli odlepujúcu sa tapetu. Pod ňou našli tapisériu, ktorej hneď odhadli vysokú hodnotu. Postupne našli za tapetami v rámoch šesť tapisérií – kompletnú zbierku. Hneď zistili, že stvárňuje antický príbeh Hera and Leandra a ich nešťastnú lásku. Netrvalo dlho a zistili, že pochádzajú z kráľovskej manufaktúry v Mortlake v súčasnom Londýne a boli utkané pre kráľa Karola I. okolo roku 1630.

Three months after the purchase of the palace from the archbishop, in November 1903, the custodian of City Museum had a visitor. It was the director of the Museum of Decorative Arts in Budapest. On this occasion he showed him the Primatial Palace, and during the tour they noticed wallpaper peeling away from the wall. A tapestry was found underneath the wallpaper and they immediately estimated its high value. One by one, six tapestries in frames were found – a whole collection. They represent a the Greek legend about Hero and Leander and their tragic love. It didn't take long to find out that the tapestries originated from the Mortlake tapestry works, in today's London, and they were woven for King Charles I in the early 1630s.

Drei Monate nach dem Kauf des Palais vom Erzbischof führte im November 1903 der Kustode des Stadtmuseums den Direktor des Kunstindustriemuseums Budapest durch das Palais. Dabei entdeckten sie eine abblätternde Tapete - und darunter die Tapisserie, deren großen Wert sie sofort erkannten. Nacheinander wurden schließlich unter den Tapeten sechs Tapisserien gefunden - eine komplette Sammlung, die das antike Motiv der unglücklichen Liebe zwischen Hero und Leander darstellte. Bald fand man heraus, dass sie aus der königlichen Manufaktur in Mortlake bei London stammten und um 1630 für König Karl I. gewoben worden waren.

Tapisérie až na poslednú sú označené znakom manufaktúry v Mortlake.

All tapestries except the last are marked with a symbol of Mortlake works.

Alle Tapisserien bis auf die letzte sind mit dem Symbol der Manufaktur in Mortlake markiert.

Počas revolúcie v Anglicku kráľa popravili a tapisérie sa dostali do zbierky kardinála Mazarina v Paríži. Nie je jasné, ako sa dostali z Paríža do Prešporka a prečo boli ukryté. Pravdepodobne ich ukryli pred Napoleonovou armádou. V čase objavu ich cenu odhadli na 200.000 zlatých, zatiaľ čo palác stál 120.000. Jediná ďalšia šesťdielna kompletná zbierka je v Lady Lever Art Gallery v Liverpoole. Tapisérie sú najhodnotnejším umeleckým dielom, ktoré mesto vlastní a magnetom pre mnoho návštevníkov Bratislavy.

During the Civil War in England, the king was executed and the tapestries were sold to Cardinal Mazarin's collection in Paris. How they got from Paris to Pressburg and why they were hidden is still not known. They were probably hidden from Napoleon's army. At the time of the discovery their price was estimated at 200.000 gold crowns, while the price for the palace was 120.000. The only other complete six-piece collection can be found in the Lady Lever Art Gallery in Liverpool. These tapestries are the most valuable piece of art owned by the city and the Bratislava collection is a magnet for many visitors.

Der König wurde in einer Revolution hingerichtet und die Tapisserie gelangte in die Sammlung des Kardinals Mazarin in Paris. Unklar ist, wie sie von Paris nach Pressburg kam und warum sie verdeckt wurde. Wahrscheinlich versteckte man sie vor Napoleons Armee. Zu ihrer Entdeckungszeit schätzte man sie auf 200.000 Gulden, während das ganze Palais 120.000 kostete. Die einzige weitere komplette sechsteilige Sammlung befindet sich in der Lady Lever Art Gallery in Liverpool. Die Tapisserien sind das wertvollste Kunstwerk, das die Stadt besitzt, und ein Touristenmagnet.

PIANO NOBILE • STATE ROOMS • REPRÄSENTATIONSRÄUME

Po celej dĺžke krídla do námestia sa nachádzajú najkrajšie miestnosti v paláci, tzv. piano nobile. Je tu päť salónov rôznych veľkostí odlišných farebne a prepojených dlhou chodbou. Na opačných koncoch krídla sa nachádzajú oproti sebe zrkadlá, ktoré navodzujú dojem nekonečna. Každý salón má inú, nádherne zdobenú keramickú pec navrhnutú architektom, ktoré slúžili na vykurovanie miestností. V miestnosti nemajú dverka, lebo boli vykurované služobníctvom z úzkych chodieb v stenách paláca. Na stenách sú okrem tapisérií obrazy talianskych majstrov 17. stor. v majetku Galérie mesta Bratislavy.

Along the entire length of the wing facing the town square there are the most beautiful State Rooms. There are five salons of different sizes differentiated by color and linked up by a long corridor. At the opposite ends of the corridor there are two mirrors located opposite each other evoking the impression of infinity. Each salon has a different, beautifully decorated ceramic oven designed by the architect. The ovens were used for heating the rooms. The ovens do not have any openings, because they were heated by servants through narrow passageways in the walls of the palace. Besides tapestries, there are also paintings from Italian master painters of the 17th century, which are owned by the City Gallery of Bratislava.

Entlang des Hauptplatz-Flügels sind die schönsten Räume des Palais, man nennt sie Piano nobile. Fünf Salons unterschiedlicher Größe und Farbe sind durch einen langen Gang verbunden. Einander gegenüberliegende Spiegel an den Enden vermitteln scheinbare Unendlichkeit. Jeder Salon hat einen anderen, herrlich dekorierten Keramikofen. Weil Diener die Öfen aus engen Gängen in den Palastwänden beheizten, haben sie keine Ofentürchen in die Räume selbst. Abgesehen von den Tapisserien hängen an den Wänden auch Bilder italienischer Meister aus dem 17. Jh. im Eigentum der Stadtgalerie.

ČERVENÝ SALÓN • RED SALON • ROTER SALON

V severnom krídle obrátenom do námestia sa nachádzajú reprezentačné miestnosti paláca. Každý salón má iný názov podľa farby tapiet. Nachádzajú sa tu tapisérie nájdené náhodou po kúpe paláca v roku 1903. Najdôležitejší je Červený salón, ktorý dnes využíva primátor Bratislavy na prijímanie oficiálnych návštev. Na stenách visia prvé tri tapisérie zo série z roku 1630. Luster pochádza z Viedne z rokov 1820 – 30, ako aj pozlátený nábytok z konca 19. stor. V rohoch stoja mramorové busty Arcikniežata Fridricha Habsburského a jeho manželky Isabelly, ktorým patrilo dnešný prezidentský palác do roku 1918.

In the north wing facing the square, there are the State Rooms of the palace. Each salon has a different name, depending on the color of the wallpaper. There are tapestries here, found accidentally after the purchase of the palace in 1903. The most important is the Red Salon, which is used nowadays by the Mayor of Bratislava for receiving official visitors. The first three tapestries from the whole set of 1630 can be found here. The chandeliers come from Vienna (1820-30) as well as the gilded furniture from the late 19th century. In the corners there are marble busts of archduke Friedrich von Habsburg and his wife Isabella to whom today's presidential palace belonged until 1918.

Im Nordflügel sind die Repräsentationsräume. Jeder Salon ist nach der Tapetenfarbe anders benannt. Hier befinden sich auch die Tapisserien, die man zufällig entdeckte, nachdem die Stadt das Palais 1903 gekauft hatte. Im Roten Salon empfängt heute der Bürgermeister von Bratislava offizielle Besuche. An den Wänden hängen die ersten drei Tapisserien der Serie aus dem Jahr 1630. Der Luster aus den Jahren 1820-30 stammt ebenso aus Wien wie die vergoldeten Möbel aus dem Ende des 19. Jh. In den Ecken stehen Marmorbüsten des Erzherzogs Friedrich von Habsburg und seiner Frau Isabella, denen bis 1918 das heutige Präsidentenpalais gehörte.

*V Červenom salóne prijíma primátor oficiálne návštevy.
In the Red Salon the Mayor receives official guests.
Im Roten Salon empfängt der Oberbürgermeister offizielle Gäste.*

KAPLNKA • CHAPEL • KAPELLE

Pôvodne na mieste dnešnej kaplnky stála gotická kaplnka sv. Ladislava. Súčasná kaplnka, napriek tomu, že zaberá veľkú časť južného krídla až pod strechu, nie je zvonku vôbec viditeľná. Tiež, jej hlavným vchodom sú nenápadné dvere v rohu nádvorja. Má oválny tvar a bola postavená za menej ako jeden rok. Je tu zachovaný vzácny pozitív na hudobný doprovod. Vo výške hlavného poschodia sa zachovalo presklené privátne oratórium arcibiskupa dostupné z obytných miestností. Strop pokrýva freska s výjavom zázraku sv. Ladislava od rakúskeho maliara Franza Antona Maulbertscha. V kaplnke sú dodnes bohoslužby, konajú sa tu svadby a krstí sa tu mladé víno.

Originally, a Gothic chapel of St. Ladislaus stood in the place of today's chapel. Although the present chapel takes up much of the south wing right up to the roof, it is invisible from the outside. There is also an inconspicuous door in the corner of the courtyard, which represents the main entrance. The chapel is oval-shaped and it was built in less than one year. A rare musical instrument is preserved here. At the height of the main floor, there is a preserved archbishop's private oratory, which is accessible from the State Rooms. The ceiling is covered with frescoes with the scene of miracle of St. Ladislaus by the Austrian painter Franz Anton Maulbertsch. These days, there are still worships, weddings and new wine is baptized as well in the chapel.

Obwohl die heutige Ladislauskapelle, die an der Stelle einer früheren gotischen steht, einen großen Teil des Südflügels bis unters Dach einnimmt, ist sie von außen überhaupt nicht sichtbar. Auch ihren Haupteingang bildet eine unauffällige Tür in der Hofecke. Die ovale, in weniger als einem Jahr gebaute Kapelle birgt ein wertvolles Positiv. Auf der Höhe der Hauptetage blieb ein verglastes Privatoratorium des Erzbischofs erhalten, das von den Wohnräumen zugänglich ist. Das Deckenfresko des österreichischen Malers Franz Anton Maulbertsch zeigt ein Wunder des heiligen Ladislaus. In der Kapelle finden bis heute Messfeiern und Hochzeiten sowie Weintaufen.

SÚČASNOSŤ • PRESENCE • GEGENWART

Bratislava dneška má mnohé paralely s Prešporikom 18. storočia. Vtedy sa mesto nebývalo rozvíjalo. V priebehu krátkej doby bol prestavaný hrad, zbúrané hradby a postavilo sa mnoho palácov, vrátane Primaciálneho paláca. Prešporok v tom čase profitoval z náklonnosti Márie Terézie a z prítomnosti centrálnych úradov a šľachty. Prekvital obchod a remeslá, tvorili tu významní hudobní skladatelia a umelci. Dnes je Bratislava hlavným mestom Slovenska, ktoré má dlhodobu jednu z najrýchlejšie rastúcich ekonomík Európy a Bratislava patrí hospodársky medzi najsilnejšie regióny Európskej únie. Vyrábajú sa tu špičkové autá a silné zázemie tu má IT. Dunaj sa opäť dostáva do stredu mesta a hrad je opäť na vrchole svojej slávy.

Bratislava, nowadays, has many parallels with Pressburg of the 18th century. At that time the town was developing rapidly. In a short time the castle was rebuilt, the town walls were demolished and many palaces were built, including the Primatial Palace. Pressburg, at that time, benefited from the sympathy of Maria Theresa and from the presence of the central offices and nobility. Trade and crafts were flourishing and prominent composers and artists were active here. Today, Bratislava is the capital of Slovakia, with one of the fastest growing economies in Europe. Bratislava is one to the economically strongest regions of the European Union. Some of the world's best cars are being produced here and there is a strong IT industry. The Danube is once again getting into the centre of the city and the castle is again at the peak of its glory.

Das heutige Bratislava hat viele Parallelen zum Pressburg des 18. Jh. Begünstigt von der Herrschaft Maria Theresias wandelte sich Pressburg innerhalb kurzer Zeit. Man baute die Burg um, schleifte die Stadtmauern und errichtete dafür das Primatialpalais und viele andere. Handel und Gewerbe blühten, bedeutende Komponisten und Künstler wirkten hier. Heute ist Bratislava Hauptstadt der Slowakei, die langfristig eine der höchsten Wirtschaftswachstumsraten Europas aufweist, und Bratislava gehört zu den prosperierendsten Regionen der Europäischen Union. Man baut hier hochwertigste Autos und gehört zur internationalen IT-Spitze. Die Donau rückt wieder in die Mitte der Stadt und die Burg erlebt einen neuen Ruhmesgipfel.

KORUNOVÁCIE • CORONATIONS • KRÖNUNGEN

*Každoročne koncom júna si Bratislava pripomína korunovácie.
Annually at the end of June Bratislava celebrates the Coronation Festival.
Alljährlich Ende Juni finden in Bratislava Krönungsfeierlichkeiten statt.*

Bratislava si svoju prešporskú kráľovskú minulosť patrične uctieva. Spolu tu bolo v rokoch 1563 – 1830 korunovaných 19 kráľov a kráľovien z rodu Habsburgovcov za uhorských panovníkov. Každoročne koncom júna si to pripomína korunovačnými slávnosťami, pričom vždy je to korunovácia iného kráľa alebo kráľovnej. Stovky hercov v historických kostýmoch, procesia mestom, grilovanie volov alebo fontána s vínom každoročne pritiahnu tisíce zvedavcov. Časť programu sa koná priamo pred Primaciálnym palácom.

Bratislava properly worships its Pressburg royal history. Between 1563-1830, there were 19 kings and queens of the Habsburg family crowned all together as Hungarian monarchs. It is commemorated every year in late June with coronation festivities, and it is each time a coronation of a different king or queen. Hundreds of actors in historical costumes, the processions through the town, oxen roasting or a fountain with wine annually attract thousands of spectators. Part of the program is held in front of the Primatial Palace.

Bratislava hält seine königliche Vergangenheit als Krönungsstadt Pressburg in Ehren. Von 1563-1830 wurden hier 19 Habsburger zu Königen und Königinnen von Ungarn gekrönt. Jedes Jahr Ende Juni erinnern daran Krönungsfeiern, bei denen jeweils eine andere historische Krönung nachvollzogen wird. Hunderte Schauspieler in historischen Kostümen, eine Prozession durch die Stadt, Ochsen grillen und ein Brunnen mit sprudelndem Wein locken tausende Schaulustige. Ein Teil des Programms läuft direkt vor dem Primatialpalais ab.

VÍNO • WINE • WEIN

700 rokov patrilo víno k hlavným oporám tunajšieho hospodárstva a kráľ sem chodieval na vinobranie. Víno sa dorábalo priamo vo dvoroch v starom meste. Vinohrady boli v minulosti aj na svahoch hradného vrchu a mesto malo aj vlastné. Dodnes sú v Bratislave vinohrady v meste. Vína z Prešporka a okolia boli kedysi slávne, v 19. stor. sa vyvážali do celého sveta. Dnes vinári z okolia opäť prinášajú z celého sveta každoročne množstvo medailí. Podľa starej tradície sa na deň sv. Martina svätí mladé víno. Tento obrad sa koná v Kaplnke sv. Ladislava v Primaciálnom paláci a v okolí radnice sa ochutnávajú mladé vína od miestnych vinárov. V lete sa tu koná Festival Frankovky modrej, čo je najrozšírenejšia modrá odroda v meste a okolí. Tá prešporská sa podávala v 18. stor. na dvore Márie Terézie.

Wine was the backbone of the local economy for 700 years. The king used to come here for the harvest. The wine was made directly in the courtyards of the Old Town. In the past, vineyards were even on the hillsides of the castle and the city also had its own vineyards. Up to these days there are still some vineyards in the town. Wines of Pressburg and the surrounding areas used to be famous and in the 19th century they were exported all over the world. Today, winemakers from the surrounding area once again bring home medals from all over the world every year. According to an old tradition, the blessing of young wine occurs on the St. Martin's day. This ceremony is held in the St. Ladislaus Chapel in the Primatial Palace and in front of the City Hall the new wines from local vintners are tasted. In the summer, the Blaufränkisch wine festival takes place here. It is the most widespread blue variety of grapes in the city and surrounding area. This variety from Pressburg was served at the court of Maria Theresa in the 18th century.

700 Jahre gehörte der Wein zu den Säulen der hiesigen Wirtschaft und selbst der König kam zur Weinlese. Der Wein wurde direkt in den Höfen der Altstadt verarbeitet. Weinberge breiteten sich einst auch an den Hängen des Schlossbergs aus und bis heute reichen manche bis ins Stadtgebiet. Weine aus Pressburg und Umgebung waren berühmt und wurden im 19. Jh. in alle Welt exportiert. Auch heute gewinnen Winzer der Region wieder alljährlich eine Vielzahl internationaler Auszeichnungen. Nach alter Tradition wird am Martinstag der junge Wein in der Ladislauskapelle im Primatialpalais gesegnet und in der Umgebung des Rathauses verkostet. Im Sommer feiert man das Blaufränkisch-Festival, benannt nach der verbreitetsten Rotweinsorte der Stadtregion, die man im 18. Jh. auch am Hof von Maria Theresia ausschenkte.

*Sviatok mladého vína v novembri má dlhú tradíciu.
The Young Wine Fest in November looks back at long tradition.
Die Feier des jungen Weins im November hat eine lange Tradition.*

VIANOCE • CHRISTMAS • WEIHNACHTEN

Historické centrum Bratislavy má v predvianočnom období nezameniteľnú romantickú atmosféru. Prispievajú k tomu obľúbené vianočné trhy, ľadové plochy, koncerty, ale hlavne Bratislavčania svojou účasťou. Radnica je stredobodom mesta aj v tomto období. Vianočných trhov je v Starom Meste hneď niekoľko. Najväčší sa nachádza na Hlavnom námestí pred Starou radnicou. Na nádvorí Starej radnice je menší remeselný trh a v rohu tradičný betlehem so živými zvieratkami. Pri ňom sa konajú malé predstavenia a koncerty. Pred Primaciálnym palácom je menšia ľadová plocha, kde sa deti môžu učiť korčuľovať a rodičia zohrievať pri varenom víne. Vo vestibule je tradične stromček a pod ním ďalší betlehem od miestnych rezbárov. Vo vedľajšej miestnosti bývajú obľúbené vianočné dielne.

The historical center of Bratislava has an unmistakable romantic atmosphere during the Christmas season. The popular Christmas markets, ice rinks, concerts, but mostly the participation of people from Bratislava contribute to this atmosphere. The City Hall is the centerpiece of the city also during this season. There are several Christmas markets in the Old Town. The largest one takes place on the main square in front of the Old Town Hall. In the courtyard of the Old Town Hall, there is a smaller craft market and in the corner there is a traditional nativity scene with real animals. Next to it, small performances and concerts take place. In front of the Primatial Palace, there is a small ice rink where children can learn to skate and parents can drink mulled wine to warm up. In the hall there is a traditional Christmas tree and below another nativity scene made by local carvers. In the neighbouring room, there are favorite Christmas workshops.

Das historische Zentrum Bratislavas bietet in der Vorweihnachtszeit eine unverwechselbar romantische Atmosphäre - und das Rathaus bildet dabei den Mittelpunkt. Dazu gehören Adventmärkte, Eislaufflächen, Konzerte, vor allem aber die teilnehmenden Stadtbewohner selbst. Der größte Adventmarkt ist auf dem Hauptplatz vor dem Alten Rathaus. Im Hof des Alten Rathauses gibt es einen kleinen Handwerksmarkt und in der Ecke eine Weihnachtskrippe mit lebenden Tieren. Daneben finden Konzerte und andere kleine Vorstellungen statt. Vor dem Primatialpalais wird eine Eisfläche aufgebaut, auf der die Kinder eislaufen lernen und die Eltern sich bei Glühwein wärmen. Im Vestibül steht ein traditioneller Weihnachtsbaum mit einer von lokalen Holzschnitzern gefertigten Krippe.

Pred Primaciálnym palácom sa v zime korčuľuje.

Skating in front of the Primatial Palace in winter.

Im Winter wird vor dem Primatialpalais eine Eislauffläche aufgebaut.

HUDBA • MUSIC • MUSIK

Hudba má v meste hlbokú tradíciu, čo je prirodzené, keďže tento región dal svetu toľko hudobných géniov. Hummel sa narodil a vyrastal pár metrov od Primaciálneho paláca, Mozart koncertoval v meste ako šesťročný, Liszt tu ako deväťročný odohral svoj prvý koncert vôbec, Haydn sa narodil iba 20km od mesta a prežil tu v šľachtických službách pol života, Bartók tu chodil 8 rokov do školy a Beethoven tu bol roky učiteľom hudby. A to všetko sa odohralo v okruhu pár sto metrov okolo radnice. V zime sa koncertuje v sálach, z ktorých Zrkadlová sieň Primaciálneho paláca patrí medzi najkrajšie. V lete sa hudba presúva pod holé nebo a Stará radnica a Primaciálny palác sa stávajú atraktívnym javiskom pre koncerty všetkého druhu.

Music has a profound tradition in the city, which is natural since the region gave the world so many musical geniuses. Hummel was born and raised a few meters from the Primatial Palace, Mozart had concerts in this town at the age of six, Liszt played his first concert ever here at the age of nine, Haydn was born just 20km away and lived half of his life here in the noble services, Bartók attended school here for 8 years and Beethoven was a music teacher here for many years. And it all took place within a few hundred meters around the City Hall. In the winter, concerts take place in halls amongst which the Mirror Hall of the Primatial Palace is one of the most beautiful. In the summer, the music is played in the open air, and the Old Town Hall and the Primatial Palace become an attractive stage for concerts of all kinds.

Musik hat in der Stadt eine große Tradition, diese Region hat der Welt zahlreiche Genies geschenkt. Hummel ist nur ein paar Meter vom Primatialpalais geboren und aufgewachsen, Mozart konzertierte als Sechsjähriger in der Stadt, Liszt gab hier mit neun Jahren sein überhaupt erstes Konzert, Haydn wurde 20 km von der Stadt entfernt geboren und verbrachte hier sein halbes Leben in adeligen Diensten, Bartók ging hier acht Jahre zur Schule und Beethoven war hier jahrelang Musiklehrer. Und das alles spielte sich im Umkreis von ein paar hundert Metern um das Rathaus ab. Der Spiegelsaal des Primatialpalais gehört zu den schönsten der Säle, in denen es im Winter Konzerte gibt, und im Sommer werden Rathaus wie auch Primatialpalais zu einer attraktiven Bühne für Konzerte jeder Art.

OFICIÁLNE NÁVŠTEVY • OFFICIAL VISITS • OFFIZIELLE BESUCHE

Tak, ako kedysi zaujímal Prešporok významné miesto medzi hlavnými mestami, aj dnes sa to opäť deje, len v inej forme. Zatiaľ čo kedysi sa tu podpísal Prešporský mier, dnes Bratislava hostí jednu z najväčších bezpečnostných konferencií sveta Globsec. Zatiaľ čo kedysi sa miestne víno vyvážalo do celého sveta, dnes sa odtiaľto exportujú do celého sveta autá, ktoré patria medzi najlepšie na svete. Zatiaľ čo v 18. stor. bol hrad čerstvo prestavaný na rezidenciu kráľov, dnes čerstvo rekonštruovaný hrad do pobody pred požiaru v roku 1811 hostí politikov z celej Európy. A Primaciálny palác opäť navštevujú korunované hlavy a významní hostia z celého sveta.

As in the past, Pressburg occupied a prominent place among capitals, today it is happening again, only in a different form. While in the past the Treaty of Pressburg was signed here, today Bratislava hosts GLOBSEC, one of the largest security conferences of the world. While in the old times the local wine was exported all over the world, today some of the world's best cars are exported from Bratislava all over the world. And while in the 18th century the castle was newly rebuilt as the royal residence, today the castle, freshly reconstructed back to its original appearance before the fire of 1811, hosts politicians from all over Europe. The Primatial Palace is once again being visited by crowned heads and hosts important guests from all over the world.

Wie einst Pressburg findet auch das heutige Bratislava wieder seinen Platz unter den Zentren Europas. Während hier einst der Pressburger Friede unterzeichnet wurde, beherbergt Bratislava heute eine der größten Sicherheitskonferenzen der Welt, Globsec. Wie einst den Wein, exportiert man jetzt erstklassige Autos von hier in die ganze Welt. Während die Burg im 18. Jh. gerade frisch zur Königsresidenz umgebaut worden war, heißt sie jetzt in ihrer nach dem Zustand vor dem Brand von 1811 frisch wiederhergestellten Gestalt Politiker aus ganz Europa willkommen. Und das Primatialpalais wird wieder von gekrönten Häuptern und hochrangigen Gästen aus der ganzen Welt besucht.

Do Zlatej knihy sa podpisujú všetci významní hostia radnice.

All honoured guests of the City Hall make an entry in the Golden Book.

Alle Ehrengäste des Rathauses tragen sich in das Goldene Buch ein.

Primaciálny palác opäť navštevujú korunované hlavy a býva miestom dôležitých stretnutí.

The Primatial Palace is being visited again by crowned heads and is the venue for important events.

Das Primatialpalais wird heute wieder von gekrönten Häuptern besucht und dient als Austragungsort von wichtigen Veranstaltungen.

Starosta londýnskej mestskej časti The City,
The Right Honourable Alderman The Lord
Mountevans v Primaciálnom paláci.
The Rt. Hon. Lord Mayor the Lord Mountevans
during a visit of the Primatial Palace.
The Rt. Hon. Lord Mayor the Lord
Mountevans, Bürgermeister der Londoner City,
während seines Besuchs im Primatialpalais.

Prvá oficiálna návšteva prezidenta Slovenskej
republiky Andreja Kisku na pôde radnice.
The first official visits of the President of the
Slovak Republic, Andrej Kiska at the City Hall.
Der erste offizielle Besuch des Präsidenten
der Slowakischen Republik Andrej Kiska im
Rathaus.

PHOTO CREDITS

All photos by Martin Sloboda & Robert Vrlák except:

Marek Velček p. 46 top, p. 61, p. 62, p. 65, p. 67 all, p. 68, p. 69

Galéria mesta Bratislavy p. 8, p. 9, p. 20, p. 22, p. 23, p. 24 down, p. 16, p. 17 left,

Mestské múzeum Bratislava p. 10, p. 15, p. 16, p. 19, p. 30 all, p. 31, p. 34

University Library Bratislava Archives p. 49 right

Simplicissimus: Slovensko - ilustrovaná encyklopédia pamiatok, (axonometry projections) p. 11, p. 33

BIBLIOGRAPHY

Dvořák, Pavel: Štvrtá kniha o Bratislave, Budmerice, 2011

Dvořák, Pavel: Piata kniha o Bratislave, Budmerice, 2012

Holčík, Štefan P.: Bratislavská radnica, Bratislava, 1990

Holčík, Štefan P.: Primaciálny, Bratislava, 1994

Faust, Ovidius: Bratislava, Umelecké a historické pamiatky, Bratislava, 1930

Kresánek, Peter: Ilustrovaná encyklopédia pamiatok Slovensko, Bratislava , 2009

Kumlik, Emil: Illustrierter Führer durch Pozsony (Pressburg), Pressburg, 1907

Špiesz, Anton: Bratislava v 18. storočí, Bratislava, 1987

Špiesz, Anton: Bratislava v stredoveku, Bratislava, 2001

ACKNOWLEDGEMENTS

The publisher and author would like to thank the MMB (City Museum Bratislava) and GMB (Bratislava City Gallery) and everyone at Bratislava City Hall for their assistance that made this book possible.

PUBLISHED BY

MS Agency, s.r.o., Bratislava

© 2016, MS Agency, s.r.o., Bratislava

All rights reserved. No part of this book may be reproduced or transmitted in any form or by any means without written permission from the Publisher.

www.martinsloboda.com

1. vydanie, 1st Edition, 1. Auflage

ISBN: 978-80-89159-64-2

Text by: Martin Sloboda

Translations: Christoph Thanei - Deutsch, Simona Korcová - English

Slovak proof-reading: Milan Maturkanič

Editor: Martin Sloboda

Graphic design and Layout: Duomedia, s.r.o.

Designed and printed in Slovakia